

**ROKASGRĀMATA PAR KOPIENAS NOTEIKUMIEM VALSTS
ATBALSTAM**

MVU

**(ŠEIT IEKĻAUTI ARĪ VALSTS ATBALSTA PAGaidu PASĀKUMI, LAI VEICINĀTU
PIEKĻUVI FINANSĒJUMAM PAŠREIZĒJĀS FINANŠU UN EKONOMISKĀS KRĪZES
APSTĀKĻOS)**

Piezīme ievērībai

Šajā rokasgrāmatā ir sniegts īss, dažkārt vienkāršots, kopsavilkums par valsts atbalstam piemērojamiem tiesību aktiem. Skaidrs, ka no šeit iekļautajiem kopsavilkumiem un tabulām nevar atvasināt nekādas tiesības. Lai iepazītos ar šo noteikumu pamatotāku, nozarei piemērojamu versiju, ir jālasa attiecīgo tiesību aktu pilni teksti, un precīzas atsauces uz tiem ir ietvertas šajā dokumentā.

1. <u>IEVADS</u>	3
1.1. MVU NOZĪME	3
1.2. VALSTS ATBALSTS MVU	4
1.3. DEFINĪCIJAS	7
1.3.1. KAS IR MVU?	7
1.3.2. VALSTS ATBALSTA PAMATJĒDZIENI	7
2. <u>FINANSIĀLS ATBALSTS MVU</u>	8
2.1. MAZA APJOMA ATBALSTS (" <i>DE MINIMIS</i> " NOTEIKUMS)	8
2.2. VALSTS GARANTIJAS	11
2.3. RISKA KAPITĀLA ATBALSTS	13
3. <u>ATBALSTA PASĀKUMI, LAI VEICINĀTU MVU IZAUGSMI UN ATTĪSTĪBU</u>	15
3.1. ATBALSTS PĒTNIECĪBAI UN ATTĪSTĪBAI UN INOVĀCIJAI	15
3.2. ATBALSTS VIDES AIZSARDZĪBAI	18
3.3. REĢIONĀLAIS ATBALSTS	21
3.4. ATBALSTS IEGULDĪJUMIEM UN NODARBINĀTĪBAI	24
3.5. MĀCĪBU ATBALSTS	25
3.6. ATBALSTS KONSULTĀCIJĀM UN DALĪBAI TIRDZniecības IZSTĀDĒS	26
3.7. ATBALSTS SIEVIEŠU UZŅĒMĒJDARBĪBAI	27
3.8. ATBALSTS STRĀDĀJOŠĀM PERSONĀM AR INVALIDITĀTI VAI NELABVĒLĪGĀKĀ SITUĀCIJĀ ESOŠIEM DARBA ŅĒMĒJIEM	28
3.9. ATBALSTS GRŪTĪBĀS NONĀKUŠU UZŅĒMUMU GLĀBŠANAI UN PĀRSTRUKTURĒŠANAI	30
4. <u>VALSTS ATBALSTA PAGaidu PASĀKUMI, LAI VEICINĀTU PIEKĻUVI FINANSĒJUMAM PAŠREIZĒJĀS FINANŠU UN EKONOMISKĀS KRĪZES APSTĀKĻOS</u>	32
I PIELIKUMS	34
II PIELIKUMS	41

1. IEVADS

1.1. MVU nozīme

Mazie un vidējie uzņēmumi (MVU) ir Eiropas ekonomikas mugurkauls. Eiropas Savienībā 99 % uzņēmumu ir MVU, proti, izsakot skaitļos, tas ir vairāk nekā 23 miljoni. Tie ir lielākie darbavietu radītāji. Nodarbinot vairāk nekā 100 miljonus cilvēku, MVU stingri sakņojas vietējā un reģionu sabiedrībā un kalpo kā garantija sociālai kohēzijai un stabilitātei. MVU rada 60 % no Eiropas IKP, un tiem ir būtiska nozīme Eiropas izaugsmē. Dinamiski uzņēmēji ir īpaši izdevīgā stāvoklī, lai izmantotu globalizācijas un tehnoloģisko pārmaiņu sniegtās iespējas. Turklāt MVU ir nozīmīga loma inovācijas procesā; tādējādi tie ir nozīmīgs komponents uz zinātnes atziņām balstītā ekonomikā.

Šajā sakarā jaunākajā Eiropas **Mazās uzņēmējdarbības aktā**¹, ko Komisija pieņēma 2008. gada jūnijā, ir atspoguļota Komisijas politiskā griba atzīt MVU nozīmīgo lomu ES ekonomikā; ar Mazo uzņēmējdarbības aktu pirmo reizi tiek izveidota visaptveroša politikas sistēma ES un dalībvalstīs. Šā akta mērķis ir sekmēt vispārējo attieksmi pret uzņēmējdarbību un politikas veidošanā – no regulējuma līdz valsts dienestiem – neatgriezeniski nostiprināt principu "Vispirms domāt par mazākajiem", veicināt MVU izaugsmi un palīdzēt tiem risināt atlikušās problēmas, kas traucē to attīstībai. Šajā aktā ir konkrēti norādīts, kādi pasākumi ir nepieciešami, lai dažādos līmeņos sekmētu MVU attīstību.

Viena no lielākajām problēmām, ar ko Eiropas Savienībā saskaras mazie un vidējie uzņēmumi, ir piekļuve finansējumam. Risku dēļ ieguldītāji un bankas bieži vien atsakās finansēt jaunu uzņēmumu veidošanu un jaunus MVU. Pašreizējās finanšu un ekonomiskās krīzes apstākļos MVU salīdzinājumā ar citiem uzņēmumiem ir kļuvis vēl grūtāk iegūt finansējumu, tālab izaugsmei vai paredzēto ieguldījumu veikšanai vajadzīgais finansējums aizkavējas vai pat tiek atlikts. Tas ir viens no galvenajiem jautājumiem Komisijas priekšlikumā par **Eiropas ekonomikas atveseļošanas plānu**, ar ko 2008. gada 26. novembrī iepazīstināja Komisijas priekšsēdētājs Ž. M. Barrozu. Atveseļošanas plāns pamatojas uz Mazās uzņēmējdarbības aktu; arī turpmāk plānots atbalstīt visus MVU, paredzot konkrētus, īpašus pasākumus, kas mazinātu uzņēmumu administratīvo slogu, sekmētu naudas plūsmu un palīdzētu lielākam skaitam cilvēku kļūt par uzņēmējiem. Atveseļošanas plāna mērķis ir – sadarbībā ar Eiropas Investīciju banku un Eiropas Investīciju fondu – uzlabot MVU piekļuvi finansējumam. Turklāt šajā plānā dalībvalstīs tiek mudinātas pilnībā izmantot nesen pārstrādātos noteikumus par atbilstoša veida valsts atbalsta piešķiršanu MVU. Valsts atbalsts Eiropas mazajiem un vidējiem uzņēmumiem tikai tādā gadījumā pozitīvi ietekmē to konkurētspēju, ja tiek veikti "stratēģiski ieguldījumi", lai strukturāli uzlabotu tirgus apstākļus, proti, šo ieguldījumu rezultātā tiek sekmētas inovācijas un pētījumi, paaugstināta energoefektivitāte, uzlabota apmācība un radītas kvalitatīvākas darba vietas. Lai arī turpmāk nodrošinātu valsts palīdzību MVU, Komisija nāca klājā ar vienkāršotu procedūru

---

¹ Komisijas paziņojums Padomei, Eiropas Parlamentam, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai "Vispirms domāt par mazākajiem", Eiropas Mazās uzņēmējdarbības akts "*Small Business Act*", COM(2008) 394 galīgā redakcija, 25.6.2008.

kopumu, kas paātrina lēmumu pieņemšanu saistībā ar valsts atbalstu, kā arī ar pārejas pasākumiem, kas atvieglotu dalībvalstīm piešķirt MVU konkrētus valsts atbalsta veidus.

Turklāt, lai sniegtu atbalstu MVU, pēc iespējas efektīvāk ir jāizmanto ES izdevumu programmas, piemēram, konkurētspējas un inovācijas programma² un pētniecības pamatprogramma³. Tāpat, sekmējot ieguldījumus inovācijā, kas saistās ar tehnoloģijām ar zemu oglekļa līmeni un energoefektivitātes pasākumos, tiek veicināta Eiropas konkurētspēja un vienlaikus īstenoti arī mūsu mērķi energoapgādes drošības un klimata pārmaiņu jomā, tā stiprinot sinerģijas starp Lisabonas stratēģiju, Eiropas klimata pārmaiņu programmu un enerģētikas politiku.

1.2. Valsts atbalsts MVU

Pirmkārt, lai atbalstītu MVU, dalībvalstu rīcībā ir dažādi instrumenti, kas netiek uzskatīti par valsts atbalstu.

Tādi vispārīga rakstura atbalsta pasākumi kā vispārējs nodokļu samazinājums attiecībā uz darbaspēku un sociālām izmaksām, ieguldījumu sekmēšana vispārējā izglītībā un mācībās, ievirzes un konsultāciju pasākumi, vispārēja palīdzība un apmācība bezdarbniekiem un uzlabojumi darba tiesībās nav valsts atbalsts, līdz ar to šos pasākumus dalībvalstis var īstenot nekavējoties. Tāpat par valsts atbalstu nav uzskatāmi daži Mazās uzņēmējdarbības aktā iekļautie pasākumi, piemēram, maksājumu kavēšanās novēršana, lai uzlabotu MVU naudas plūsmu, vai Komisijas priekšlikums atbrīvot mazos uzņēmumus no pārlietu liela sloga saistībā ar grāmatvedības uzskaites noteikumiem un statistikas pārskatu sniegšanu.

Attiecībā uz atbalsta pasākumiem, kas saskaņā ar Līguma 87. panta 1. punktu ir uzskatāmi par valsts atbalstu, ir jāievēro valsts atbalsta procedūra. Daži no šiem pasākumiem

- zināmos apstākļos netiek uzskatīti par valsts atbalstu (skatīt turpmāk *de minimis* noteikumus pasākumiem ar ierobežotu apjomu vai garantijām);
- ir valsts atbalsts, bet to dalībvalstis var sniegt tieši, nepaziņojot par to Komisijai (skatīt turpmāk pasākumus uz kuriem attiecas VGAR);
- vispārīgi tiek uzskatīti par saderīgu valsts atbalstu, ja tie atbilst attiecīgo Komisijas pamatnostādņu un pamatprogrammu nosacījumiem (skatīt turpmāk punktus par riska kapitālu, atbalstu pētniecībai, attīstībai un inovācijai, atbalstu vides aizsardzībai un mazāk attīstītiem reģioniem). Šie pasākumi ir jāpaziņo Komisijai, un tos var īstenot tikai pēc Komisijas atļaujas saņemšanas.

Komisija nesēn modernizēja valsts atbalsta noteikumus, lai rosinātu dalībvalstis vairāk pievērsties tādiem ieguldījumiem, kas veicinātu Lisabonas izaugsmes, nodarbinātības un konkurētspējas stratēģijā izklāstīto mērķu sasniegšanu. Šajā sakarā īpaša uzmanība tiek pievērsta MVU un tiek radītas lielākas iespējas tiem piešķirt valsts atbalstu. **MVU ir tiesīgi uz visām**

² http://ec.europa.eu/cip/index_en.htm.

³ http://ec.europa.eu/research/fp7/index_en.cfm?pg=understanding

atbalsta kategorijām, ko atļauj ES valsts atbalsta noteikumi, turklāt dažādu kategoriju atbalsta pasākumiem, kurus var sniegt arī lieliem uzņēmumiem, MVU ir paredzēta lielāka atbalsta intensitāte. Ņemot vērā apstākli, ka tirgus nepilnības mazos uzņēmumus ietekmē vairāk nekā vidējos uzņēmumus, tiem ir noteikta atšķirīga atbalsta pamata intensitāte un atšķirīgas piemaksas.

Turklāt, ar nesen pieņemto **vispārējo grupu atbrīvojuma regulu (VGAR)⁴**, valsts atbalsta noteikumi ir lielā mērā vienkāršoti un racionalizēti un dalībvalstīm tagad tiek piedāvāts plašs, MVU paredzēts, atbalsta pasākumu kopums ar minimālu administratīvo slogu. Uz VGAR ietvertajām atbalsta kategorijām neattiecas prasība par paziņošanu. Tādejādi šo kategoriju atbalstu dalībvalstis var piešķirt nekavējoties, informējot par to Komisiju vēlāk. Lai saskaņā ar VGAR nosacījumiem uz atbalstu neattiektos prasība par paziņošanu, atbalsta pasākumiem ir jāatbilst vairākiem šajā regulā iekļautajiem kritērijiem. Turklāt VGAR attiecas tikai uz pārrēdzamu atbalstu, proti, uz tādu atbalstu, kura apjomu ir iespējams precīzi aprēķināt iepriekš. Ja tiek ievēroti VGAR iekļautie kumulācijas noteikumi, dalībvalstis var piešķirt MVU dažāda veida atbalstu un summēt dažādus atbalsta pasākumus. Piemēram, viens un tas pats MVU vienlaicīgi var saņemt atbalstu mācību projektam (mācību atbalsts) ražošanas iekārtas iegādei (ieguldījumu atbalsts) un dalībai tirdzniecības izstādēs; šajā gadījumā paziņošanas procedūra nav jāveic, jo minētie atbalsta veidi attiecas uz dažādām darbībām (dažādas "attiecināmās izmaksas").

Šī rokasgrāmata sniedz īsu pārskatu par iespējām sniegt atbalstu MVU atbilstīgi Kopienas valsts atbalsta noteikumiem.

Attiecīgo tiesību aktu pilni teksti ir atrodamī Konkurences ģenerāldirektorāta tīmekļa vietnē:
(http://ec.europa.eu/comm/competition/state_aid/legislation/legislation.html).

Atbalsti MVU ir konsolidēti un vienkāršoti attiecībā uz visiem izņēmumiem konkrētajās nozarēs. Izņēmumi saistībā ar valsts atbalstu galvenokārt attiecas uz šādām nozarēm: zivsaimniecības un akvakultūras, lauksaimniecības, ogļu, kuģu būves, tērauda un sintētiskās šķiedras nozari. Sīkāka informācija par konkrētās nozares noteikumiem, ir atrodama attiecīgajos tiesību aktos.

Nozares, uz kurām attiecas īpaši valsts atbalsta noteikumi:
zivsaimniecība un akvakultūra:

http://ec.europa.eu/fisheries/legislation/state_aid_fr.htm⁵lauksaimniecības nozare:

http://ec.europa.eu/agriculture/stateaid/leg/index_en.htm⁶

---

⁴ Komisijas 2008. gada 6. augusta Regula (EK) Nr. 800/2008, kas atzīst noteiktas atbalsta kategorijas par saderīgām ar kopējo tirgu, piemērojot Līguma 87. un 88. pantu (vispārējā grupu atbrīvojuma regula), OV L 214, 9.8.2008., 3. lpp.

⁵ Skatīt vadlīnijas valsts atbalsta vērtēšanai zvejniecības un akvakultūras jomā, (OV C 84, 3.4.2008.).

⁶ Skatīt Komisijas 2006. gada 15. decembra Regulu (EK) Nr. 1857/2006 par EK līguma 87. un 88. panta piemērošanu attiecībā uz valsts atbalstu maziem un vidējiem uzņēmumiem, kas nodarbojas ar lauksaimniecības produktu ražošanu, un grozījumiem Regulā (EK) Nr. 70/2001, (OV L 358, 16.12.2006.).

Kopienas pamatnostādnes attiecībā uz valsts atbalstu lauksaimniecības un mežsaimniecības nozarē 2007.–2013. gadā, (OV C 319, 27.12.2006.).

Enerģētikas un transporta nozare:

http://ec.europa.eu/dgs/energy_transport/state_aid/index_en.htm⁷

Komisijas 2006. gada 26. oktobra Regula (EK) Nr. 1628/2006 par Līguma 87. un 88. panta piemērošanu valstu reģionālajam ieguldījumu atbalstam, (OV L 302, 1.11.2006.).

Kopienas pamatnostādnes par valsts atbalstu to produktu reklāmai, kas uzskaitīti EK līguma I pielikumā, un noteikumi I pielikumā neiekļautiem produktiem, (OV 252, 12.9.2001.).

Kopienas pamatnostādnes par atbalstu attiecībā uz transmisīvās sūkļveida encefalopātijas (TSE) izmeklējumiem, dzīvniekiem, kas ir nobeigušies, un kautuvju atkritumiem, (OV C 324, 24.12.2002.).

⁷ Skatīt Komisijas paziņojumu C(2005) 312 - Kopienas vadlīnijas par lidostu finansēšanu un valsts atbalstu darbības uzsākšanai aviosabiedrībām, kas veic lidojumus no reģionālām lidostām (OV C 312, 9.12.2005.).

Komisijas paziņojums C(2004) 43 - Kopienas vadlīnijas valsts atbalstam jūras transporta nozarē (OV C 013, 17.1.2004., 0003. – 0012. lpp.).

Kopienas vadlīnijas valsts atbalstam dzelzceļa uzņēmumiem (OV C 184, 22.7.2008., 13. lpp.).

1.3. Definīcijas

1.3.1. Kas ir MVU?

MVU definīcija valsts atbalsta jomā ir identiska vispārzināmai Komisijas lietotai MVU definīcijai, kas iekļauta īpašajā ieteikumā par MVU definīciju⁸. Šī definīcija ir atrodamā arī VGAR 1. pielikumā un šīs rokasgrāmatas II pielikumā.

■ **Vidējs uzņēmums** ir uzņēmums, kas atbilst visiem turpmāk minētajiem kritērijiem. Tajā ir mazāk par 250 darbiniekiem, un tā gada apgrozījums nepārsniedz 50 miljonus euro un/vai kopējā bilances vērtība nepārsniedz 43 miljonus euro.

■ **Mazs uzņēmums** ir uzņēmums, kas atbilst visiem turpmāk minētajiem kritērijiem. Tajā ir mazāk par 50 darbiniekiem, un tā gada apgrozījums un/vai kopējā bilances vērtība nepārsniedz 10 miljonus euro.

■ **Mikrouzņēmums** ir uzņēmums, kas atbilst visiem turpmāk minētajiem kritērijiem. Tajā ir mazāk par 10 darbiniekiem, un tā gada apgrozījums un/vai kopējā bilances vērtība nepārsniedz 2 miljonus euro.

Šie kritēriji ir attiecināmi uz uzņēmumu kopumā (ieskaitot filiāles, kas atrodas citās dalībvalstīs un ārpus ES). Regulā ir sniegtas *autonoma uzņēmuma*, *partneruzņēmuma* un *saistīta uzņēmuma* definīcijas, lai varētu novērtēt konkrētā MVU reālo ekonomisko stāvokli.

1.3.2. Valsts atbalsta pamatjēdzieni

- "Atbalsts" ir visi pasākumi, kas atbilst Līguma 87. panta 1. punktā noteiktajiem kritērijiem.
- "Atbalsta shēma" ir visi dokumenti, uz kuru pamata bez turpmākiem izpildes pasākumiem var piešķirt individuālu atbalstu uzņēmumiem, kas ir vispārīgi un teorētiski definēti attiecīgajos dokumentos, un visi dokumenti, uz kuru pamata vienam vai vairākiem uzņēmumiem uz nenoteiktu laiku un/vai nenoteiktā apmērā var piešķirt atbalstu, kas nav saistīts ar kādu konkrētu projektu.
- "Atbalsta intensitāte" ir atbalsta lielums, kas izteikts kā attiecināmo izmaksu procentuālais īpatsvars.
- "Atbalstāmi reģioni" ir reģioni, kam ir tiesības saņemt reģionālo atbalstu, kā tas noteikts attiecīgajai dalībvalstij apstiprinātajā reģionālā atbalsta kartē laikposmam no 2007. līdz 2013. gadam.

---

⁸ Komisijas 2003. gada 6. maija Ieteikums C(2003), 1422 galīgā redakcija, par mikro, mazo un vidējo uzņēmumu definīciju (OV L 124, 20.5.2003.)

2. FINANSIĀLS ATBALSTS MVU

2.1. Maza apjoma atbalsts ("*de minimis*" noteikums)

De minimis regula ir instruments, kas ļauj dalībvalstīm bez kavēšanās piešķirt uzņēmumiem, īpaši MVU, subsīdijas ierobežotā apjomā, **neziņojot par to Komisijai un neiesaistoties administratīvajā procedūrā**. Šis noteikums ir pamatots ar pieņēmumu, ka vairumā gadījumu neliela apjoma atbalsts neietekmē dalībvalstu savstarpējo tirdzniecību un konkurenci un tālab saskaņā ar EK līguma 87. panta 1. punktu tas nav uzskatāms par valsts atbalstu.

De minimis regulā ir paredzēts, ka atbalsta pasākumi līdz EUR 200 000 vienam uzņēmumam jebkurā trīs fiskālo gadu laika posmā nav uzskatāmi par valsts atbalstu EK līguma izpratnē, un tālab dalībvalstīs šīs summas var piešķirt bez procedurālā sloga.

Par valsts garantiju līdz 1,5 miljoniem euro ir noteikta atbalsta maksimālā robeža, kas nedrīkst pārsniegt EUR 200 000.

Saskaņā ar Valsts atbalsta pasākumu pagaidu shēmu, lai veicinātu piekļuvi finansējumam pašreizējās finanšu un ekonomiskās krīzes apstākļos, (skatīt šīs rokasgrāmatas 4. nodaļu) dalībvalstīs, ievērojot konkrētus nosacījumus, līdz 2010. gada 31. decembrim var piešķirt atbalstu līdz 500 000 euro vienam uzņēmumam. Šāds, pagaidu shēmas atļautais atbalsts, pretēji *de minimis* regulā pieļautajam *de minimis* atbalstam 200 000 euro apmērā, ir valsts atbalsts EK līguma 87. panta 1. punkta izpratnē.

Nosacījumi

- Atbalsta, uz kuru attiecas *de minimis* noteikums, maksimālais apjoms ir EUR 200 000 (skaidras naudas dotācijas ekvivalents) jebkurā trīs fiskālo gadu laika posmā.
- Šis maksimālais apjoms attiecas uz valsts atbalsta kopējo summu, ko uzskata par *de minimis* atbalstu. Tas neietekmē saņēmēja iespēju saņemt citu valsts atbalstu saskaņā ar Komisijas apstiprinātajām shēmām, neskarot turpmāk aprakstīto kumulācijas noteikumu.
- Maksimālais apjoms attiecas uz visiem atbalsta veidiem neatkarīgi no atbalsta veida vai mērķa. Atbalsts eksportam ir vienīgais atbalsta veids, kam nepiemēro *de minimis* noteikumu.
- *De minimis* regula attiecas tikai uz "pārredzamiem" atbalsta veidiem, proti, uz tādu atbalstu, kuram iepriekš iespējams aprēķināt bruto dotācijas ekvivalentu, neveicot riska novērtēšanu.

Šī regula attiecas uz atbalstu, kas tiek piešķirts visu nozaru uzņēmumiem, **izņemot**:

- atbalstus, kas piešķirti uzņēmumiem, kuri darbojas **zivsaimniecības un akvakultūras nozarē**⁹,
- atbalstus, kas piešķirti uzņēmumiem, kuri nodarbojas ar **lauksaimniecības produktu primāro ražošanu**¹⁰,
- atbalstus, kas piešķirti uzņēmumiem, kuri nodarbojas ar **lauksaimniecības produktu pārstrādi un tirdzniecību**, (dažos gadījumos),
- atbalstu **eksportam uz trešām valstīm vai dalībvalstīm**,
- atbalstu, kas piešķirts, lai importētu preču vietā tiktu izmantotas vietējās preces,

- atbalstus **ogļu nozares** uzņēmumiem,
- atbalstus **kravas autotransporta līdzekļu iegādei** uzņēmumiem, kuri veic komercpārvadājumus ar autotransportu,
- atbalstus **grūtībās nonākušiem uzņēmumiem**.

Kas ir pārredzams atbalsts?

Pārredzams atbalsts ir atbalsts, kuram iepriekš ir iespējams precīzi aprēķināt dotācijas bruto ekvivalentu, neveicot riska novērtējumu.

Piemēram:

- **Atbalstu, ko veido aizdevumi**, uzskata par pārredzamu *de minimis* atbalstu, ja dotācijas bruto ekvivalents ir aprēķināts, pamatojoties uz šāda atbalsta piešķiršanas laikā dominējošām tirgus procentu likmēm.
- **Atbalstu, kuru veido kapitāla ieguldīšana**, neuzskata par pārredzamu *de minimis* atbalstu, izņemot, ja publiskā kapitāla ieguldījuma kopējā vērtība nepārsniedz *de minimis* limitu.
- **Atbalstu, kuru veido riska kapitāla pasākumi**, neuzskata par pārredzamu *de minimis* atbalstu, izņemot, ja attiecīgajā riska kapitāla shēmā paredzētais kapitāls nepārsniedz *de minimis* limitu katram mērķa uzņēmumam.
- **Individuālu atbalstu, ko saskaņā ar garantiju shēmu sniedz uzņēmumiem**, kuri nav grūtībās nonākuši uzņēmumi, uzskata par pārredzamu *de minimis* atbalstu, ja atbilstoši šādai shēmai piešķirta aizdevuma garantētā daļa nepārsniedz EUR 1 500 000 katram uzņēmumam.
- **Individuālu atbalstu, ko saskaņā ar garantiju shēmu sniedz uzņēmumiem, kuri darbojas autotransporta nozarē un kuri nav grūtībās nonākuši uzņēmumi**, uzskata par pārredzamu *de minimis* atbalstu, ja atbilstoši šādai shēmai piešķirta aizdevuma garantētā daļa nepārsniedz EUR 750 000 katram uzņēmumam.

Plašāka informācija pieejama:

⁹ Komisijas Regula (EK) Nr. 875/2007 par EK līguma 87. un 88. panta piemērošanu *de minimis* atbalstam zivsaimniecības nozarē <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2007:193:0006:0012:EN:PDF>

¹⁰ Komisijas 2007. gada 20. decembra Regula (EK) Nr. 1535/2007 par EK līguma 87. un 88. panta piemērošanu *de minimis* atbalstam lauksaimniecības produktu ražošanas nozarē (OV L 3337, 21.12.2007.): <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2004:325:0004:0009:EN:PDF>

Komisijas 2006. gada 15. decembra Regulā (EK) Nr. 1998/2006 par Līguma 87. un 88. panta piemērošanu de minimis atbalstam (Oficiālais Vēstnesis L 379, 28.12.2006., 5. lpp.)

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2006:379:0005:0010:EN:PDF>

2.2. Valsts garantijas

Valsts garantijas ir nozīmīgs instruments, lai atbalstītu uzņēmumu attīstību un atvieglotu to piekļuvi finansējumam. Tas ir īpaši svarīgi maziem un vidējiem uzņēmumiem.

Galvenais **paziņojuma** mērķis **par valsts atbalstu garantiju veidā**, ko Komisija pieņēma 2008. gadā, ir noteikt **nosacījumus, saskaņā ar kuriem valsts garantija nav valsts atbalsts** atbilstīgi EK līguma 87. un 88. pantam. Tajā sniegta skaidra un pārskatāma metodika atbalsta elementa aprēķināšanai garantijā. Paziņojuma noteikumi attiecas uz **visiem garantiju veidiem, kas saistās ar riska nodošanu**. Parasti garantijas tiek saistītas ar aizdevumu vai citām finanšu saistībām, par ko vienojas aizņēmējs un aizdevējs. Šādas garantijas var tikt sniegtas individuāli vai kādas shēmas ietvaros. Tomēr paziņojuma ietvaros var pastāvēt arī citi garantiju veidi.

Lai palīdzētu MVU pārvarēt īpašās grūtības saistībā ar piekļuvi finansējumam, ir ieviesti **vienkāršoti noteikumi**, kas paredzēti **MVU**. Ir divi instrumenti, ar kuru palīdzību dalībvalstis var vienkārši novērtēt garantijas atbalsta elementu, proti,

- **iespēja izmantot iepriekš noteiktas, uz kredītreitinga kategorijām balstītas drošās zonas prēmijas**, kas tiek uzskatītas par tirgus apstākļiem atbilstošām un tādējādi – tās neietver atbalstu. Ja šīs prēmijas ir zemas, tās var izmantot arī kā atsauci, lai aprēķinātu atbalsta ekvivalentu;
- jaunizveidotiem uzņēmumiem piemēro gada **prēmiju 3,8 % apmērā**, pat ja nav kredītreitinga;
- ja garantētā summa **nepārsniedz 2,5 miljonus euro vienam uzņēmumam**, shēmām var visaptveroši piemērot vienotu prēmiju. Tādējādi ir iespējams apkopot riskus par labu maza apmēra garantijām MVU.

Nosacījumi

(a) Individuālas garantijas:

- Kredītņēmējs nav grūtībās nonācis uzņēmums¹¹.
- Garantija ir saistīta ar konkrētu finanšu darījumu, un tā ir ierobežota gan laika, gan maksimālās summas ziņā.
- Garantija sedz ne vairāk kā 80 % no aizdevuma (vai citu finanšu saistību) nenomaksātās daļas.
- Kredītu atmaksājot, garantētā summa tiek proporcionāli samazināta, un zaudējumi tiek segti vienādā mērā.
- Par garantiju tiek maksāta tirgus cena.
- Pastāv iespēja izmantot iepriekš noteiktu drošās zonas prēmiju (kas atkarīga no MVU kredītreitinga).

¹¹ Saskaņā ar definīciju Kopienas pamatnostādņēs par valsts atbalstu grūtībās nonākušu uzņēmumu glābšanai un pārstrukturēšanai. OV C 244, 1.10.2004., 2. lpp. Skatīt arī šīs rokasgrāmatas 3.9. **nodaļu**.

(b) Garantiju shēmas:

- Grūtībās nonākuši uzņēmumi no šīs shēmas ir jāizslēdz¹².
- Garantija ir saistīta ar konkrētu finanšu darījumu, un tā ir ierobežota gan laika, gan maksimālās summas ziņā.
- Nesedz vairāk kā 80 % no aizdevuma (vai citu finanšu saistību) nenomaksātās daļas.
- Prēmijas ir jāpārskata vismaz reizi gadā.
- Prēmijām ir jāsedz parastie riski, shēmas administratīvās izmaksas un gada atlīdzība par atbilstīgu kapitālu.
- Pārredzami noteikumi turpmākām garantijām (piemēram, saistībā ar atbilstīgiem uzņēmumiem).
- Pastāv iespēja izmantot drošās zonas prēmijas vai vienreizējas prēmijas (vienreizējo prēmiju gadījumā nav vajadzības individuāli novērtēt saņēmēja MVU); attiecīgās shēmas garantētā summa vienam uzņēmumam nepārsniedz 2,5 miljonus euro (tādējādi ir iespējams apkopot riskus par labu maza apmēra garantijām MVU).

Plašāka informācija pieejama:

"Komisijas paziņojums par EK līguma 87. un 88. panta piemērošanu valsts atbalstam garantiju veidā" (Oficiālais Vēstnesis Nr. C 155, 20.6.2008., 10.–22. lpp. un kļūdas labojums 15. lpp. Oficiālajā vēstnesī Nr. C 244, 25.9.2008., 32. lpp.)

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2008:155:0010:0022:EN:PDF>

---

¹² Saskaņā ar definīciju Kopienas pamatnostādnes par valsts atbalstu grūtībās nonākušu uzņēmumu glābšanai un pārstrukturēšanai. OV C 244, 1.10.2004., 2. lpp. Skatīt arī šīs rokasgrāmatas 3.9. nodaļu.

2.3. Riska kapitāla atbalsts

Riska kapitāls ir būtisks instruments MVU finansēšanā. Jaunās **pamatnostādnes par riska kapitālu** stājās spēkā 2006. gada augustā.

Ar **VGAR** ieviesa nosacījumu, ka atbalsts riska kapitāla pasākumu veidā ir viena no atbalsta kategorijām, uz kuru neattiecas paziņošanas prasība.

Komisija noteica jaunu drošās zonas sliekšni – **1,5 miljoni euro vienam mērķa MVU**. Līdz šai robežai Komisija principā pieņem, ka riska kapitāla tirgos nav alternatīvu finansēšanas līdzekļu (t. i., ka ir tirgus nepilnības).

Šie pasākumi **sekmē riska kapitāla fondu izveidi un ieguldījumus straujas izaugsmes MVU**. Tas ir īpaši būtiski ekonomiskajos apstākļos, kad Eiropas finanšu nozarē pastiprināti izvairās no riska.

Riska kapitāla atbalstu var piešķirt visās tautsaimniecības nozarēs, izņemot uzņēmumus,

- kas atbilstīgi Kopienas pamatnostādņēm par valsts atbalstu grūtībās nonākušu uzņēmumu glābšanai un pārstrukturēšanai ir nonākuši grūtībās;
- kas darbojas kuģu būves, ogļu un tērauda nozarē.

Pamatjēdzieni

Drošās zonas sliekšnis : riska kapitāla pasākuma finansējuma daļa nedrīkst pārsniegt 1,5 miljonus euro vienam mērķa MVU katrā divpadsmit mēnešu laikposmā neatkarīgi no tā, vai to pilnībā vai daļēji finansē no valsts atbalsta.

Riska kapitāls ir uzņēmumu pašu kapitāla un kvazikapitāla finansējums to agrīnajā izaugsmes posmā (sagatavošanas, sākuma un paplašināšanās stadija); tas ietver neoficiālus uzņēmējdarbības mecenātu ieguldījumus, riska kapitālu, alternatīvus vērtspapīru tirgus, kas specializējušies MVU, tostarp straujas izaugsmes uzņēmumu jomā.

Nosacījumi

Pamatnostādnes ir paredzēta iespēja atkāpties no dažiem, turpmāk minētajiem nosacījumiem. Tādā gadījumā, lai sabalansētu atbalsta pozitīvo un negatīvo ietekmi, to analizē detalizētā novērtējumā.

Saskaņā ar **VGAR** jābūt izpildītiem visiem turpmāk uzskaitītajiem nosacījumiem.

- Finansējums nedrīkst pārsniegt **1,5 miljonus euro vienam mērķa uzņēmumam divpadsmit mēnešu laikposmā**.
- **MVU, kas atrodas atbalstāmos reģionos**, kā arī **maziem uzņēmumiem ārpus atbalstāmiem reģioniem** riska kapitāla atbalstu izmanto tikai **sagatavošanas kapitāla, sākuma kapitāla un/vai attīstības kapitāla** nodrošināšanai.
- **Vidējiem uzņēmumiem, kas atrodas ārpus atbalstāmiem reģioniem**, riska kapitāla atbalstu izmanto tikai **sagatavošanas kapitāla un/vai sākuma kapitāla** nodrošināšanai, bet

to nepiemēro attīstības kapitālam.

- Ieguldījumu fondam ir jānodrošina, ka **vismaz 70 % no kopējā budžeta, kas ieguldīts mērķa MVU**, ir pašu kapitāls vai tam pielīdzināmi ieguldījumi.
- Vismaz **50 % no ieguldījumu fondu finansējuma jānodrošina privātiem ieguldītājiem**.
- Ja ieguldījumu fonds finansē tikai **MVU atbalstāmos reģionos**, vismaz **30 % no finansējuma jānodrošina privātiem ieguldītājiem**.
- Ieguldījuma fonda mērķim ir jābūt **peļņas gūšanai**, un tā vadībai ir jārikojas saskaņā ar **komerciāliem principiem**.

Pamatnostādņēs pieļautie riska kapitāla atbalsta veidi

- **Ieguldījumu fondu izveide ("riskā kapitāla fondi")**, kuros valsts ir partneris, ieguldītājs vai dalībnieks arī tad, ja nosacījumi ir mazāk izdevīgi nekā citiem ieguldītājiem.
- **Garantijas riska kapitāla ieguldītājiem vai riska kapitāla fondiem** pret daļu ieguldījumu zaudējumu vai garantijas, ko sniedz par aizdevumiem ieguldītājiem/fondiem attiecībā uz ieguldījumiem riska kapitālā, ar nosacījumu, ka valsts segums iespējamam saistītajiem zaudējumiem nepārsniedz 50% no garantēto ieguldījumu nominālās summas.
- **Citi finanšu instrumenti par labu riska kapitāla ieguldītājiem vai riska kapitāla fondiem**, lai ieguldījumam nodrošinātu papildu kapitālu.
- **Fiskālie stimuli ieguldījumu fondiem un/vai to vadītājiem vai ieguldītājiem**, lai veiktu riska kapitāla ieguldījumus.

Iespējamie riska kapitāla atbalsta veidi saskaņā ar VGAR

- **Ieguldījumu fondu izveide ("riskā kapitāla fondi")**, kuros valsts ir partneris, ieguldītājs vai dalībnieks arī tad, ja nosacījumi ir mazāk izdevīgi nekā citiem ieguldītājiem.

Plašāka informācija pieejama:

Kopienas pamatnostādņēs par valsts atbalstu, lai veicinātu riska kapitāla ieguldījumus mazos un vidējos uzņēmumos (Oficiālais Vēstnesis C 194, 18.8.2006., 2. lpp.)

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2006:194:0002:0021:EN:PDF>

"Komisijas 2008. gada 6. augusta Regula (EK) Nr. 800/2008, kas atzīst noteiktas atbalsta kategorijas par saderīgām ar kopējo tirgu, piemērojot Līguma 87. un 88. pantu (vispārējā grupu atbrīvojuma regula)", (Oficiālais Vēstnesis L 214, 9.8.2008., 003.-047. lpp.)

http://ec.europa.eu/comm/competition/state_aid/legislation/block.cfm

3. ATBALSTA PASĀKUMI, LAI VEICINĀTU MVU IZAUGSMI UN ATTĪSTĪBU

3.1. Atbalsts pētniecībai un attīstībai un inovācijai

Komisija 2006. gadā pieņēma **Kopienas nostādnes par valsts atbalstu pētniecībai, attīstībai un inovācijai** un 2008. gadā **VGAR**, kurā arī ir iekļautas vairākas atbalsta kategorijas attiecībā uz pētniecību, attīstību un inovāciju. Gan minētajās nostādnēs, gan arī VGAR, ir paredzēti jauni nosacījumi saistībā ar inovāciju, **īpašu uzmanību veltot MVU**, turklāt tie arī paredz mērķtiecīgāku atbalsta izmantošanu darbavietu un izaugsmes radīšanai atbilstīgi Lisabonas programmai.

Iespējamo atbalsta pasākumu kategorijas saskaņā ar minētajām nostādnēm

- **Atbalsts pētniecības un attīstības projektiem.** Šajā kategorijā atbalsts ir paredzēts: fundamentāliem pētījumiem līdz 100% no attiecināmām izmaksām, rūpnieciskiem pētījumiem līdz 80 % no attiecināmām izmaksām maziem uzņēmumiem un līdz 75 % no attiecināmām izmaksām vidējiem uzņēmumiem, eksperimentālai izstrādei līdz 60 % no attiecināmām izmaksām maziem uzņēmumiem un līdz 50 % no attiecināmām izmaksām vidējiem uzņēmumiem.
- **Atbalsts tehniskās īstenošanas iespēju izpētei.** Atbalstu var piešķirt tehniskās īstenošanas iespēju izpētei, ko veic pirms rūpnieciskajiem pētījumiem vai eksperimentālās izstrādes. MVU šo atbalstu var sniegt 75 % apmērā no attiecināmām izmaksām par izpēti, kas ir vajadzīga pirms rūpnieciskajiem pētījumiem, un 50 % apmērā no attiecināmām izmaksām par izpēti, kas ir vajadzīga eksperimentālai izstrādei.
- **Atbalsts rūpnieciskā īpašuma tiesību izmaksām.** Šis atbalsts var segt izmaksas, kas ir saistītas ar patentu un citu rūpnieciskā īpašuma tiesību iegūšanu un apstiprināšanu.
- **Atbalsts augsti kvalificēta personāla nodarbināšanai uz laiku.** Atbalsta saņēmēja uzņēmumā šis personāls ir jānodarbina jaunizveidotā amatā, un tas ir bijis nodarbināts vismaz divus gadus tajā pētniecības organizācijā vai lielajā uzņēmumā, kurš deleģē šo personālu.
Atbalsta intensitāte nedrīkst pārsniegt 50 % no attiecināmām izmaksām vienam uzņēmumam un vienai deleģētajai personai laikposmā, kas nav ilgāks par 3 gadiem.
- **Atbalsts pētniecībai un attīstībai lauksaimniecības un zivsaimniecības nozarē.** Atbalstu piešķir tieši pētniecības organizācijai, un tajā nedrīkst būt paredzēts tiešs ar pētniecību nesaistīts atbalsta piešķirums uzņēmumam, kurš ražo, apstrādā vai tirgo lauksaimniecības produktus, kā arī nedrīkst nodrošināt cenu atbalstu šādu produktu ražotājiem. Atbalsta intensitāte nedrīkst pārsniegt 100 % no attiecināmām izmaksām, ja ikvienā gadījumā ir izpildīti īpaši nosacījumi.

- **Atbalsts jauniem inovatīviem uzņēmumiem.** Saņēmējs ir mazs uzņēmums, kas atbalsta piešķiršanas brīdī darbojas ne ilgāk kā 6 gadus.
Saskaņā ar VGAR saņēmēja inovatīvais raksturs tiek noteikts, pamatojoties uz apstākli, ka tā pētniecības un attīstības izmaksas ir vismaz 15 % apmērā no tā kopējām darbības izmaksām

vismaz vienā no trīs gadiem pirms atbalsta piešķiršanas, vai jaunizveidota uzņēmuma gadījumā – par kuru nepastāv senāki finanšu dati – revīzijā par tā pašreizējo fiskālo periodu, ko apliecinājis neatkarīgs revidents.

Valsts atbalstu, kas nav atbalsts pētniecībai un attīstībai un inovācijai, nedz arī riska kapitāla atbalsts, saņēmējam var piešķirt tikai tad, ja pēc jaunā inovatīvā uzņēmuma atbalsta piešķiršanas ir pagājuši 3 gadi.

Atbalsts nedrīkst pārsniegt 1 miljonu euro. Šis atbalsts tomēr var sasniegt 1,5 miljonus euro reģionos, kas ir tiesīgi uz līguma 87. panta 3. punkta a) apakšpunktā paredzēto atkāpi, un 1,25 miljonus euro reģionos, kas ir tiesīgi uz līguma 87. panta 3. punkta c) apakšpunktā paredzēto atkāpi.

➤ **Atbalsts konsultāciju pakalpojumiem saistībā ar inovācijām un inovācijas atbalsta pakalpojumiem**

Atbalsts vienam saņēmējam trīs gadu laikposmā nedrīkst pārsniegt EUR 200 000. Ja pakalpojumu sniedzējs ir nokārtojies valsts vai Eiropas sertifikāciju, atbalsts var 100 % segt attiecināmās izmaksas, pārējos gadījumos maksimālais atbalsta lielums ir 75 % no attiecināmām izmaksām.

➤ **Atbalsts procesa un organizatoriskajai inovācijai pakalpojumu jomā**

Procesa vai organizatoriskajai inovācijai jābūt jaunai vai būtiski uzlabotai salīdzinājumā ar nozares situāciju Kopienā un tai ir nepārprotami jābūt saistītai ar zināmu riska pakāpi. Organizatoriska rakstura inovācija vienmēr ir saistīta ar informācijas un sakaru tehnoloģiju izmantošanu un ekspluatāciju, kuras mērķis ir veikt izmaiņas organizācijā.

Vidējiem uzņēmumiem atbalsta maksimālā intensitāte ir 25 %, maziem uzņēmumiem 35 % .

➤ **Atbalsts inovāciju kopām**

Ieguldījumu atbalstu inovāciju kopu veidošanai, paplašināšanai un aktivizēšanai var piešķirt tikai juridiskajai personai, kas darbojas inovāciju kopā.

Vidējiem uzņēmumiem atbalsta maksimālā intensitāte ir 25 %, maziem uzņēmumiem 35 %. Augstākas atbalsta intensitātes ir piemērojamas kopām atbalstāmajos reģionos.

Darbības atbalstu kopas aktivizēšanai var piešķirt uz laiku juridiskajai personai, kas darbojas inovācijas kopā.

Iespējamo atbalsta pasākumu kategorijas saskaņā ar VGAR

Visas minētajās nostādnēs iekļautās atbalsta kategorijas pētniecībai, attīstībai un inovācijai ir ietvertas VGAR, tālab uz tām neattiecas prasība par paziņošanu, izņemot šādus atbalstus:

1. Atbalsts procesa un organizatoriskajai inovācijai pakalpojumu jomā

2. Atbalsts inovāciju kopām

3. Liela apjoma individuālais atbalsts. Uz pētniecības, attīstības un inovāciju atbalsta kategorijām attiecas VGAR, ja netiek pārsniegti šādi **paziņošanas robežlielumi** (vienam uzņēmumam, projektam/pētījumam):

- Ja projekts galvenokārt sastāv no fundamentāliem pētījumiem: 20 miljoni euro*,
- Ja projekts galvenokārt sastāv no rūpnieciskiem pētījumiem: 10 miljoni euro*,
- Pārējie projekti: 7,5 miljoni euro*,

- Atbalsts rūpnieciskā īpašuma tiesību izmaksām: 5 miljoni euro.

Plašāka informācija pieejama:

Kopienas nostādnēs par valsts atbalstu pētniecībai, attīstībai un inovācijai, (Oficiālais Vēstnesis C 323, 30.12.2006., 1. lpp.)

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2006:323:0001:0026:EN:PDF>

"Komisijas 2008. gada 6. augusta Regula (EK) Nr. 800/2008, kas atzīst noteiktas atbalsta kategorijas par saderīgām ar kopējo tirgu, piemērojot Līguma 87. un 88. pantu (vispārējā grupu atbrīvojuma regula)", (Oficiālais Vēstnesis L 214, 9.8.2008., 003.-047. lpp.)

http://ec.europa.eu/comm/competition/state_aid/legislation/block.cfm

3.2. Atbalsts vides aizsardzībai

Jaunās pamatnostādnes par **valsts atbalstu vides aizsardzībai** pieņēma 2008. gada sākumā, klimata dokumentu paketes ietvaros. Saskaņā ar šīm pamatnostādnēm dalībvalstis var piešķirt atbalstu MVU un lielu uzņēmumu videi draudzīgiem projektiem.

Pavisam nesēn **VGAR** iekļāva plašu vides aizsardzībai paredzētu atbalsta pasākumu klāstu, dodot dalībvalstīm iespēju viegli un bez kavēšanās piešķirt minētos atbalstus, neziņojot par to Komisijai. Ja atbalsts nepārsniedz noteikto robežu – 7,5 miljoni euro vienam uzņēmumam vienā ieguldījumu projektā un ir izpildīti VGAR minētie nosacījumi, par to nav jāziņo.

Attiecībā uz ieguldījumu atbalstu attiecināmās izmaksas ir tādu **papildu ieguldījumu izmaksas**, kas nepieciešamas, lai panāktu augstāku vides aizsardzības līmeni par Kopienas standartos noteikto vai, ja nav noteikti Kopienas standarti. No attiecināmām izmaksām atskaita visus darbības ienākumus vai izmaksas, kas radušās rezultātā attiecīgajā laikposmā.

Iespējamo atbalsta pasākumu kategorijas saskaņā ar pamatnostādnēm

- **Ieguldījumu atbalsts uzņēmumiem, kas piemēro augstākus standartus nekā Kopienas standarti vai paaugstina vides aizsardzības līmeni, ja nav noteikti Kopienas standarti.** Atbalsts līdz 70 % maziem uzņēmumiem un 60 % vidējiem uzņēmumiem, lai sekmētu videi draudzīgus ieguldījumus. Var piešķirt piemaksu 10 punktu apmērā ekojauninājumu pasākumiem; ja atbalsts ir piešķirts konkursa kārtībā, tas var sasniegt 100 % no papildu ieguldījumu izmaksām. Šo atbalstu var piešķirt arī jaunu videi draudzīgu transportlīdzekļu iegādei.
- **Atbalsts, lai uzsāktu savlaicīgu pielāgošanos turpmākajiem Kopienas standartiem.** Šī kategorija attiecas uz atbalstu, kas paredzēts, lai panāktu atbilstību tādiem Kopienas standartiem, kas paaugstina vides aizsardzības līmeni un vēl nav stājušies spēkā. MVU tiek piemērotas šādas atbalsta intensitātes, kas ir atkarīgas no īstenošanas un pabeigšanas brīža; vairāk nekā trīs gadus pirms attiecīgā standarta stāšanās spēkā: 25 % maziem uzņēmumiem un 20 % vidējiem uzņēmumiem, vienu līdz trīs gadus pirms attiecīgā standarta stāšanās spēkā: 20 % maziem uzņēmumiem un 15 % vidējiem uzņēmumiem.
- **Atbalsts energotaupības pasākumiem**
Ieguldījumu atbalsts maziem uzņēmumiem nedrīkst pārsniegt 80 % no izmaksām un vidējiem uzņēmumiem 70 % no izmaksām; ja atbalsts ir piešķirts konkursa kārtībā, tas var sasniegt 100 % no papildu ieguldījumu izmaksām.
Darbības atbalsts ir ierobežots līdz 5 gadiem.
- **Atbalsts atjaunojamiem enerģijas avotiem**
Ieguldījumu atbalsts maziem uzņēmumiem var sasniegt 80 % un vidējiem uzņēmumiem 70 %. Ja atbalsts ir piešķirts konkursa kārtībā, atbalsta intensitāte var sasniegt 100 %.
Darbības atbalsts. Dalībvalstis var segt visas papildu izmaksas, kas rodas salīdzinājumā ar konvenciāliem enerģijas veidiem; šajā gadījumā ir iespēja izvēlēties no dažādiem darbības atbalsta veidiem.
- **Atbalsts ieguldījumiem augstas efektivitātes koģenerācijā.** Atbalstu enerģijas taupīšanai un atbalstu koģenerācijai maziem uzņēmumiem dalībvalstis var piešķirt līdz 80 % no

attiecināmām izmaksām; ja atbalsts ir piešķirts konkursa kārtībā, tas var sasniegt 100 % no papildu ieguldījumu izmaksām.

- **Ieguldījumu atbalsts energoefektīvai centralizētajai siltumapgādei** maziem uzņēmumiem paredzēts līdz 70 % un vidējiem uzņēmumiem līdz 60 %; 100 %, ja atbalsts ir piešķirts konkursa kārtībā.
- **Atbalsts pētījumiem vides jomā.** Atbalsts uzņēmumiem par pētījumiem, kas ir tieši saīti ar ieguldījumiem, nolūkā piemērot augstākus standartus nekā Kopienas vides standarti vai panākt enerģijas ietaupījumu, vai ražot atjaunojamu enerģiju; maziem uzņēmumiem paredzēts līdz 70 % un vidējiem uzņēmumiem līdz 60 % no pētījumu izmaksām.

- **Atbalsts atkritumu apsaimniekošanai.** Pie šīs kategorijas pieder atbalsts citu uzņēmumu atkritumu apsaimniekošanai, tostarp atkārtotas izmantošanas, otreizējās pārstrādes un reģenerācijas pasākumi. Maziem uzņēmumiem atbalsts var sasniegt 70% no attiecināmām izmaksām un vidējiem uzņēmumiem 60%.
- **Atbalsts piesārņotu vietu attīrīšanai.** Šo atbalstu var piešķirt tikai tad, ja nav noteikts piesārņotājs vai tam nevar likt segt izmaksas. Atbalsts var segt 100 % attiecināmās izmaksas.
- **Atbalsts uzņēmumu pārvietošanai** uz jaunu vietu vides aizsardzības iemeslu dēļ. Vietas maiņai jānotiek vides aizsardzības vai profilakses iemeslu dēļ, un tai jābūt noteiktai ar kompetentas valsts iestādes administratīvu lēmumu vai tiesas nolēmumu vai par to jāpanāk vienošanās starp uzņēmumu un kompetento valsts iestādi. Saņēmējam uzņēmumam jāatbilst stingrākajiem vides standartiem, kas ir spēkā tā jaunajā atrašanās vietā. Saņēmējs var būt uzņēmums, kas reģistrēts pilsētas teritorijā vai īpašā aizsargātā teritorijā, vai uzņēmums, vai objekts, uz kuru attiecas *Seveso II* direktīva. Atbalsts maziem uzņēmumiem var sasniegt 70 % un vidējiem uzņēmumiem 60 %.
- **Atbalsts atļauju tirdzniecības shēmām.** Šāda veida atbalstam, kā arī lai novērtētu šāda atbalsta nepieciešamību un samērīgumu, pamatnostādņēs ir noteikti īpaši kritēriji.
- **Atbalsts dabas resursu nodokļu atlaižu vai atbrīvojumu veidā.** Šāds atbalsts ir atļauts, ja tas vismaz netieši veicina vides aizsardzības līmeņa uzlabošanu un minētās nodokļu atlaides un atbrīvojumi nemazina nodokļu vispārīgo mērķi. Atbalsts, kas izpaužas kā nodokļu atlaide vai atbrīvojums no saskaņotiem dabas resursu nodokļiem, ir atļauts uz laiku līdz 10 gadiem, ja tiek samaksāts Kopienā noteiktais minimālais nodoklis. Parējos gadījumos nodokļu atlaides vai atbrīvojumi uz laiku līdz 10 gadiem ir atļauti vienīgi tad, ja atbalsts ir nepieciešams un samērīgs un ir izanalizēta tā ietekme uz attiecīgajām ekonomikas nozarēm.

Iespējamo atbalsta pasākumu kategorijas saskaņā ar VGAR

Šādas vides aizsardzības atbalstu kategorijas ir iekļautas VGAR, tālab uz tām neattiecas prasība par paziņošanu:

- **Ieguldījumu atbalsts uzņēmumiem, kas piemēro augstākus standartus nekā Kopienas standarti vai paaugstina vides aizsardzības līmeni, ja nav noteikti Kopienas standarti** (ieskaitot atbalstu, kas piešķirts jaunu videi draudzīgu transportlīdzekļu iegādei).
- **Atbalsts, lai uzsāktu savlaicīgu pielāgošanos turpmākajiem Kopienas standartiem.**
- **Atbalsts pētījumiem vides jomā.**

- **Ieguldījumu atbalsts energotaupības pasākumiem.** Attiecināmās izmaksas var aprēķināt, izmantojot vienkāršoto metodi (zemākām atbalsta intensitātēm) vai standarta metodi, kura atbilst pamatnostādņēs iekļautajai metodei (ar identiskām atbalsta intensitātēm).
- **Ieguldījumu atbalsts atjaunojamiem enerģijas avotiem.**
- **Atbalsts ieguldījumiem augstas efektivitātes koģenerācijā.**
- **Atbalsts dabas resursu nodokļu atlaižu vai atbrīvojumu veidā, kas atbilst Enerģijas nodokļu direktīvai (2003/96/EK),** ir atļauts uz laiku līdz 10 gadiem, ja tiek samaksāts Kopienā noteiktais minimālais nodoklis.

Visām VGAR iekļautajām **ieguldījumu atbalsta** kategorijām **attiecināmās izmaksas var aprēķināt, izmantojot vienkāršotu metodi:** Attiecināmās izmaksas var aprēķināt, neņemot vērā darbības ieguvumus/ izmaksas. Tādējādi atbalsta intensitāte saskaņā ar VGAR ir zemāka, salīdzinot ar atbalsta intensitāti pamatnostādņēs; tā tiek nodrošināts, ka saskaņā ar VGAR un pamatnostādņēm piešķirtās atbalsta summas ikkatram mērķim vides jomā ir vienādas.

Vides aizsardzības atbalsta kategorijas ir iekļautas VGAR, ja **individuālais atbalsts nepārsniedz 7,5 miljonus euro.**

Plašāka informācija pieejama:

"Kopienas pamatnostādnes par valsts atbalstu vides aizsardzībai" (Oficiālais vēstnesis Nr. C 82, 1.4.2008., 1. lpp.)

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2008:082:0001:0033:EN:PDF>

"Komisijas 2008. gada 6. augusta Regula (EK) Nr. 800/2008, kas atzīst noteiktas atbalsta kategorijas par saderīgām ar kopējo tirgu, piemērojot Līguma 87. un 88. pantu (vispārējā grupu atbrīvojuma regula)", (Oficiālais Vēstnesis, L 214, 9.8.2008., 003.-047. lpp.)

http://ec.europa.eu/comm/competition/state_aid/legislation/block.cfm

3.3. Reģionālais atbalsts

Saskaņā ar **reģionālā atbalsta pamatnostādņēm**, kuras piemēro kopš 2007. gada janvāra, un saskaņā ar **VGAR** mazāk attīstītajos reģionos dalībvalstis var piešķirt valsts reģionālo atbalstu. Valsts reģionālā atbalsta mērķis ir veicināt vismazāk attīstīto reģionu attīstību, atbalstot ieguldījumus un ar tiem saistīto darba vietu radīšanu, atbalstot jaunizveidotus uzņēmumus un īpašos gadījumos piešķirot darbības atbalstu. Tas sekmē mazāk attīstītajos reģionos atrodošos uzņēmumu saimnieciskās darbības paplašināšanu un diversifikāciju, īpaši rosinot uzņēmumus izveidot jaunas ražotnes šajos reģionos.

Šīs pamatnostādnes attiecas uz valsts reģionālo atbalstu visās nozarēs, izņemot zivsaimniecības, ogļu un tērauda, sintētiskās šķiedras un lauksaimniecības produktu primārās ražošanas nozari. Galvenokārt tās attiecas uz lauksaimniecības produktu pārstrādi un tirdzniecību. Īpaši noteikumi ir attiecināmi uz transportu un kuģu būvi, un reģionālais nav atļauts grūtībās nonākušiem uzņēmumiem¹³.

Parasti reģionālais atbalsts būtu jāpiešķir saskaņā ar **daudznozarū atbalsta shēmu**, kura ir attiecīgās reģionālās attīstības stratēģijas neatņemama sastāvdaļa. Izņēmuma kārtā un ārkārtējos apstākļos dalībvalsts var arī piešķirt *ad hoc* atbalstu konkrētam uzņēmumam vai atbalstu, kas paredzēts tikai vienai darbības jomai.

Pamatjēdzieni

87. panta 3. punkta a) apakšpunktā minētie reģioni. Tie ir reģioni, kur dzīves līmenis ir neparasti zems vai kur valda liels bezdarbs.

87. panta 3. punkta c) apakšpunktā minētie reģioni. Tie ir problemātiski rajoni, kas definēti, pamatojoties uz dalībvalstu piedāvātiem (valsts) rādītājiem, kas ir atkarīgi no maksimālā apdzīvotības līmeņa un dažiem minimāliem nosacījumiem, lai novērstu šīs definīcijas nepareizu izmantošanu.

Sākotnējie ieguldījumi. Ir ieguldījumi materiālos un nemateriālos aktīvos, kas veikti, lai izveidotu jaunu ražotni, paplašinātu esošu uzņēmumu, dažādotu ražotnes produkciju ar jauniem papildus produktiem, vai lai veiktu būtiskas izmaiņas esošās ražotnes vispārējā ražošanas procesā.

Darba vietas, kas radušās saistībā ar ieguldījumiem, ir darba vietu skaita neto pieaugums 3 gadu laikā pēc ieguldījumu veikšanas.

Liels ieguldījumu projekts ir sākotnējs ieguldījums, kura attaisnoto izdevumu summa pārsniedz 50 miljonus euro.

¹³ Saskaņā ar definīciju Kopienas pamatnostādņēs par valsts atbalstu grūtībās nonākušu uzņēmumu glābšanai un pārstrukturēšanai. OV C 244, 1.10.2004., 2. lpp. Skatīt arī šīs rokasgrāmatas 3.9. nodaļu.

Iespējamo atbalsta pasākumu kategorijas saskaņā ar pamatnostādņēm

➤ Reģionālais ieguldījumu atbalsts

Šo atbalstu var piešķirt sākotnējo ieguldījumu projektam.

Attiecināmās izmaksas aprēķina, **vai nu** pamatojoties uz

- materiālajām (zeme, ēkas, iekārtas) un kopējām nemateriālajām (saistītas ar tehnoloģiju nodošanu) ieguldījumu izmaksām, kas radušās sākotnējā ieguldījuma projekta rezultātā. Attiecīgajiem aktīviem nav jābūt jauniem.

VAI

- Pamatojoties uz paredzamām algu izmaksām divu gadu laikposmam par darbavietām, kas izveidotas tieši ieguldījumu projekta rezultātā.

Ieguldījumiem vai darba vietām ir jāsiglabājas attiecīgajā reģionā vismaz trīs gadus.

Saņēmējam ir jānodrošina finansiāls ieguldījums vismaz 25 % apmērā no attiecināmām izmaksām.

Lai ievērotu to reģiona problēmu raksturu un intensitāti, kuru novēršanai atbalsts paredzēts, pieļaujamā atbalsta intensitāte ir lielāka 87. panta 3. punkta a) apakšpunktā minētajiem reģioniem nekā tiem, kam var piemērot 87. panta 3. punkta c) apakšpunktu. Atbalsta intensitāte MVU svārstās no 20 % līdz 80 % atkarībā no attiecīgā reģiona īpaši nelabvēlīgiem apstākļiem.

Lieliem ieguldījumu projektiem ir mazāka atbalsta intensitāte.

Ja izdevumi, kuri var pretendēt uz reģionālo atbalstu, var pretendēt arī uz atbalstu citiem mērķiem (piemēram, pētniecībai, attīstībai un inovācijai), tad tiem attiecīgajās shēmās būs noteiktas vislabvēlīgākās maksimālās robežas.

➤ Reģionālais darbības atbalsts

Reģionālo darbības atbalstu var piešķirt tikai atsevišķos, skaidri definētos gadījumos, ja to attaisno reģiona strukturālie trūkumi. Šis darbības atbalsts ir paredzēts, lai samazinātu uzņēmumu kārtējos izdevumus.

Nosacījumi

- Jāpamato atbalsta ieguldījums reģiona un tā rakstura attīstībā;
- tā apjomam ir jābūt proporcionālam trūkumiem, ko ar šo atbalstu paredzēts mazināt;
- tas ir ierobežots laikā un tiek pakāpeniski samazināts.

Darbības atbalsta termiņš var būt neierobežots, un tas netiek pakāpeniski samazināts, lai kompensētu attālāko reģionu trūkumus;

tas paredzēts vismazāk apdzīvoto reģionu turpmākas apdzīvotības sarūkšanas novēršanai vai mazināšanai.

ja tas paredzēts, lai kompensētu papildu transporta izmaksas attālākajos reģionos un reģionos ar zemu iedzīvotāju blīvumu.

➤ Atbalsts jaunizveidotiem maziem uzņēmumiem

Atbalsta jaunizveidotiem uzņēmumiem mērķis ir atbalstīt mazus uzņēmumus to agrīnajā attīstības stadijā (pirmie 5 gadi). Minētais atbalsts var tikt piešķirts šādā apjomā:

atbalsts līdz 2 miljoniem euro vienam uzņēmumam maziem uzņēmumiem, kuru uzņēmējdarbības vieta ir reģionos, uz kuriem attiecas **87. panta 3. punkta a) apakšpunkta** atkāpe. Atbalsta intensitāte var būt 35 % no attaisnotiem izdevumiem, kas radušies pirmajos trīs

gados kopš uzņēmuma izveides, un 25 % divos turpmākajos gados.

Atbalsts līdz 1 miljonam euro vienam uzņēmumam maziem uzņēmumiem, kuru uzņēmējdarbības vieta ir reģionos, uz kuriem attiecas **87. panta 3. punkta c) apakšpunkta** atkāpe. Atbalsta intensitāte var sasniegt 25 % no attaisnotajiem izdevumiem, kas radušies pirmajos trīs gados kopš uzņēmuma izveides, un 15 % divos turpmākajos gados.

Vismazāk attīstīto teritoriju gadījumā, kā arī saistībā ar reģioniem, kuros ir zems iedzīvotāju blīvums, vai izolētiem reģioniem, atbalsta intensitāti var palielināt par 5 %.

Attiecināmās izmaksas ir juridisko pakalpojumu, konsultāciju pakalpojumu un administratīvās izmaksas, kas tieši saistītās ar minētā mazā uzņēmuma izveidi, un virkne darbības izmaksu, kas faktiski radušās pirmajos piecos gados kopš uzņēmuma izveides.

Atbalsta summa, kas gada laikā piešķirta jaunizveidotam mazam uzņēmumam, nedrīkst pārsniegt 33 % no minētās kopējās atbalsta summas vienam uzņēmumam.

Iespējamo atbalsta pasākumu kategorijas saskaņā ar VGAR

Šādas reģionālā atbalsta kategorijas ir iekļautas VGAR, tālab uz tām neattiecas prasība par paziņošanu:

- **Reģionālais atbalsts ieguldījumiem un nodarbinātībai (darba vietas, kas izveidotas tieši ieguldījumu projekta rezultātā). Tikai šādi atbalsti ir atbrīvoti no paziņošanas prasības:**
  - pārredzamas atbalsta **shēmas**
  - konkrēta apjoma *ad hoc* atbalsts, kas saskaņā ar shēmām, ir piešķirtā atbalsta daļa
  - saskaņā ar esošo shēmu piešķirts atbalsts **lieliem individuāliem ieguldījumu projektiem**, ja šis atbalsts nepārsniedz maksimāli pieļaujamo atbalstu, ko saskaņā ar reģionālā atbalsta pamatnostādņēs iekļautajiem noteikumiem un intensitāti var saņemt tāds ieguldījumu projekts, kura attiecināmās izmaksas ir 100 miljonu euro apmērā.
- **Atbalsts jaunizveidotiem maziem uzņēmumiem**

Plašāka informācija pieejama:

Valstu reģionālā atbalsta pamatnostādņēs 2007. – 2013. gadam (Oficiālais Vēstnesis C 54, 4.3.2006., 13. lpp.).

<http://eur-ex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2006:054:0013:0044:EN:PDF>

"Komisijas 2008. gada 6. augusta Regula (EK) Nr. 800/2008, kas atzīst noteiktas atbalsta kategorijas par saderīgām ar kopējo tirgu, piemērojot Līguma 87. un 88. pantu (vispārējā grupu atbrīvojuma regula)", (Oficiālais Vēstnesis L 214, 9.8.2008., 003.-047. lpp.)

http://ec.europa.eu/comm/competition/state_aid/legislation/block.cfm

3.4. Atbalsts ieguldījumiem un nodarbinātībai

Šo atbalstu var piešķirt **gan atbalstāmiem, gan neatbalstāmiem reģioniem** (par atbalstu atbalstāmiem reģioniem skatīt daļu par reģionālo atbalstu).

Attiecināmās izmaksas ir:

- izmaksas par **ieguldījumiem materiālos un nemateriālos aktīvos**, vai
- **paredzamās algu izmaksas** divu gadu laikposmam par darbavietām, **kas izveidotas tieši ieguldījumu projekta rezultātā**. Tas nozīmē, ka ieguldījumu izmaksas var arī aprēķināt, pamatojoties uz radīto darbavietu skaitu.

Dalībvalstis var finansēt līdz **20 %** no attiecināmām izmaksām **maziem uzņēmumiem** un līdz **10 %** no attiecināmām izmaksām **vidējiem uzņēmumiem**.

Šīs atbalsta kategorijas ir iekļautas **vispārējā grupu atbrīvojuma regulā**, tālab Komisijai par šiem atbalstiem nav jāziņo, izņemot, ja individuālais atbalsts pārsniedz 7,5 miljonus euro.

Īpaši nosacījumi attiecas uz ieguldījumiem lauksaimniecības produktu pārstrādē un tirdzniecībā.

Plašāka informācija pieejama:

"Komisijas 2008. gada 6. augusta Regula (EK) Nr. 800/2008, kas atzīst noteiktas atbalsta kategorijas par saderīgām ar kopējo tirgu, piemērojot Līguma 87. un 88. pantu (vispārējā grupu atbrīvojuma regula)", (Oficiālais Vēstnesis L 214, 9.8.2008., 003.-047. lpp.)
http://ec.europa.eu/comm/competition/state_aid/legislation/block.cfm

3.5. Mācību atbalsts

Saskaņā ar jauno vispārējo grupu atbrīvojuma regulu dalībvalstis var piešķirt saviem uzņēmumiem gan vispārējo, gan speciālo mācību atbalstu. Šīs atbalsta kategorijas ir iekļautas vispārējā grupu atbrīvojuma regulā, tālab Komisijai par šiem atbalstiem nav jāziņo, izņemot, ja individuālais atbalsts pārsniedz 2 miljonus euro.

Pie attiecināmām izmaksām pieder mācību personāla izmaksas, mācību personāla un apmācāmo ceļošanas izdevumi, ieskaitot uzturēšanos, izmaksas par materiāliem un piegādēm, kas ir tieši saistītas ar mācībām, instrumentu un iekārtu amortizācija tādā mērā, kādā tos izmanto vienīgi mācību projektam, izmaksas par ievirzes un konsultāciju pakalpojumiem, apmācāmā personāla izmaksas un vispārējās netiešās izmaksas, apmācāmā personāla izmaksas par to laiku, kurā apmācāmie piedalās mācībās.

Pamatjēdzieni

Speciālās mācības ir mācības, kuru mācību priekšmets ir tieši un galvenokārt izmantojams darbinieka pašreizējā vai nākamajā amatā uzņēmumā un kas sniedz kvalifikāciju, kas citos uzņēmumos vai citās darba jomās nav plaši izmantojama vai ir izmantojama tikai ierobežoti.

Vispārējās mācības ir mācības, kuru mācību priekšmets nav tieši vai galvenokārt izmantojams darbinieka pašreizējā vai nākamajā amatā uzņēmumā, bet sniedz kvalifikāciju, kas ir plaši izmantojama citos uzņēmumos vai citās darba jomās.

Iespējamo atbalsta pasākumu kategorijas saskaņā ar VGAR

- **Atbalsts speciālajām mācībām.** Dalībvalstis var segt līdz **45 % no attiecināmām izmaksām maziem uzņēmumiem un līdz 35 % no attiecināmām izmaksām vidējiem uzņēmumiem**
- **Atbalsts vispārējām mācībām.** Dalībvalstis var segt līdz **80 % no attiecināmām izmaksām maziem uzņēmumiem un līdz 70 % no attiecināmām izmaksām vidējiem uzņēmumiem**

Atbalsta intensitāti var palielināt par **10 procentu** punktiem līdz maksimālai atbalsta intensitātei **80 % no attiecināmām izmaksām strādājošām personām ar invalīditāti vai nelabvēlīgākā situācijā esošiem darba ņēmējiem.**

Mācību īpatnības **jūras transporta nozarē** attaisno īpašu pieeju; šajā gadījumā atbalsta intensitāte var sasniegt **100 % no attiecināmām izmaksām.**

Plašāka informācija pieejama:

"Komisijas 2008. gada 6. augusta Regula (EK) Nr. 800/2008, kas atzīst noteiktas atbalsta kategorijas par saderīgām ar kopējo tirgu, piemērojot Līguma 87. un 88. pantu (vispārējā grupu atbrīvojuma regula)", (Oficiālais Vēstnesis L 214, 9.8.2008., 003.-047. lpp.)

http://ec.europa.eu/comm/competition/state_aid/legislation/block.cfm

3.6. Atbalsts konsultācijām un dalībai tirdzniecības izstādēs

Saskaņā ar VGAR atbalstu konsultācijām un dalībai tirdzniecības izstādēs var sniegt, neveicot paziņošanas procedūru, izņemot, ja individuālais atbalsts pārsniedz 2 miljonus euro.

Iespējamo atbalsta pasākumu kategorijas saskaņā ar VGAR

➤ **Atbalsts konsultācijām.** Atbalsta intensitāte nedrīkst pārsniegt 50 % no attiecināmām izmaksām, kas ir izmaksas par ārējo konsultantu sniegtajiem konsultāciju pakalpojumiem. Attiecīgie pakalpojumi nav pastāvīga vai periodiska darbība, un tie nav saistīti ar uzņēmuma parastajām darbības izmaksām, piemēram, kārtējiem nodokļu konsultantu pakalpojumiem, regulāriem juristu pakalpojumiem vai reklāmu. Piešķirtā atbalsta kopējā summa var sasniegt 2 miljonus euro.

➤ **Atbalsts MVU dalībai tirdzniecības izstādēs** var tikt piešķirts līdz 2 miljoniem euro vienam uzņēmumam vienā projektā. Atbalsta intensitāte nedrīkst pārsniegt 50 % no attiecināmām izmaksām, kas ir izmaksas par stenda nomu, izveidošanu un ekspluatāciju uzņēmuma pirmajai dalības reizei konkrētajā gadatirgū vai tirdzniecības izstādē. Šo atbalstu var piešķirt līdzdalībai dažādās tirdzniecības izstādēs, bet ne vairākām vienlaicīgām līdzdalībām vienā un tajā pašā izstādē.

Plašāka informācija pieejama:

"Komisijas 2008. gada 6. augusta Regula (EK) Nr. 800/2008, kas atzīst noteiktas atbalsta kategorijas par saderīgām ar kopējo tirgu, piemērojot Līguma 87. un 88. pantu (vispārējā grupu atbrīvojuma regula)", (Oficiālais Vēstnesis L 214, 9.8.2008., 003.-047. lpp.)

http://ec.europa.eu/comm/competition/state_aid/legislation/block.cfm

3.7. Atbalsts sieviešu uzņēmējdarbībai

Saskaņā ar VGAR dalībvalstis gan atbalstāmiem, gan neatbalstāmiem reģioniem, var piešķirt atbalstu **mazo uzņēmumu veidošanai, kuru īpašnieces un vadītājas ir sievietes**. Šis atbalsts ļauj sievietēm uzņēmējām pārvarēt īpašas tirgus nepilnības (sevišķi grūtības piekļūt finansējumam), ar ko tām nākas jo īpaši saskarties, veidojot pirmo uzņēmumu; tādējādi minētais atbalsts šajā jomā sekmē reālu nevis formālu vienlīdzību starp vīriešiem un sievietēm.

Dalībvalstis var piešķirt maziem, nesen izveidotiem uzņēmumiem, kuru dibinātājas ir sievietes, subsīdijas **līdz 1 miljonam euro**; tās ir atbrīvotas no paziņošanas prasības, ja tiek ievēroti VGAR paredzētie nosacījumi.

Atbalsta intensitāte var sasniegt 15% no attiecināmām izmaksām, kas radušās pirmajos piecos gados kopš uzņēmuma izveides.

Attiecināmās izmaksas ir juridisko pakalpojumu, konsultāciju pakalpojumu un administratīvās izmaksas, kas tieši saistītās ar minētā mazā uzņēmuma izveidi, un virkne darbības izmaksu, kas faktiski radušās pirmajos piecos gados kopš uzņēmuma izveides. Īpaši jāatzīmē, ka pirmo reizi VGAR ir paredzēta iespēja **piešķirt atbalstu bērnu aprūpes un vecāku aprūpes izmaksām**.

Pamatjēdzieni

Jaunizveidots uzņēmums, kura dibinātājas ir sievietes, ir mazs uzņēmums, kas atbilst šādiem nosacījumiem:

- a) vienai vai vairākām sievietēm pieder vismaz 51 % attiecīgā mazā uzņēmuma kapitāla, vai arī tās ir attiecīgā mazā uzņēmuma reģistrētās īpašnieces, un
- b) par mazā uzņēmuma vadību ir atbildīga sieviete.

Plašāka informācija pieejama:

- "Komisijas 2008. gada 6. augusta Regula (EK) Nr. 800/2008, kas atzīst noteiktas atbalsta kategorijas par saderīgām ar kopējo tirgu, piemērojot Līguma 87. un 88. pantu (vispārējā grupu atbrīvojuma regula)", (Oficiālais Vēstnesis L 214, 9.8.2008., 003.-047. lpp.)

http://ec.europa.eu/comm/competition/state_aid/legislation/block.cfm

3.8. Atbalsts strādājošām personām ar invaliditāti vai nelabvēlīgākā situācijā esošiem darba ņēmējiem

Saskaņā ar VGAR dalībvalstis var piešķirt atbalstu **strādājošām personām ar invaliditāti vai citādi nelabvēlīgākā situācijā esošiem darba ņēmējiem**, lai palīdzētu tiem atrast darbu; par šādu atbalstu nav iepriekš jāziņo.

Pamatjēdzieni

Nelabvēlīgā situācijā esošs darba ņēmējs ir persona, uz kuru attiecas kāds no turpmāk minētajiem nosacījumiem:

- iepriekšējos 6 mēnešos tā nav strādājusi algotu darbu;
- tā nav ieguvusi vidējo izglītību vai profesionālu kvalifikāciju (*ISCED 3*);
- tā ir vecāka par 50 gadiem;
- tai kā vientuļam pieaugušajam ir viens vai vairāki apgādājamie;
- tā strādā nozarē vai profesijā dalībvalstī, kurā dzimumu līdzsvara trūkums vismaz par 25% pārsniedz vidējo dzimumu līdzsvara trūkumu visās tautsaimniecības nozarēs minētajā dalībvalstī, un tā pieder minētajai nepietiekami pārstāvētajai dzimuma grupai; vai
- tā pieder etniskai minoritātei kādā no dalībvalstīm, un tai ir jānostiprina valodas zināšanas, profesionālās zināšanas vai profesionālā pieredze, lai palielinātu savas iespējas iegūt pastāvīgu darbu.

Īpaši nelabvēlīgā situācijā esošs darba ņēmējs ir persona, kurai 24 mēnešus vai ilgāk nav bijis darba.

Strādājoša persona ar invaliditāti ir persona, kurai ir atzīta invaliditāte saskaņā ar valsts tiesību aktiem vai kurai ir atzīti ierobežojumi, ko rada fizisks, garīgs vai psiholoģisks trūkums.

Nosacījumi

- Nodarbinātībai jāizpaužas kā darba vietu skaita neto pieaugumam vai, ja darbā pieņemšana nepalielina strādājošo skaitu, darba vietas ir atbrīvojušās sakarā ar aiziešanu no darba pēc brīvas gribas, invaliditāti, pensionēšanos, iestājoties pensijas vecumam, darba laika samazinājumu pēc brīvas gribas vai likumīgu atlaišanu no darba par amatspārkāpumu, nevis sakarā ar darba vietu skaita samazināšanu.
- Nodarbinātībai ir jābūt nepārtrauktai minimālajā laika periodā, kāds noteikts ar attiecīgiem valsts tiesību aktiem vai koplīgumu.

Iespējamo atbalsta pasākumu kategorijas saskaņā ar VGAR

Nelabvēlīgā situācijā esoši darba ņēmēji

- **Atbalsts nelabvēlīgā situācijā esošu darba ņēmēju pieņemšanai darbā, piešķirot subsīdijas algām.** Atbalstu var piešķirt, lai segtu līdz 50 % attiecināmo izmaksu, kas ir

algu izmaksas par laiku, kas nepārsniedz 12 mēnešus pēc pieņemšanas darbā. Saistībā ar īpaši nelabvēlīgā situācijā esošiem darba ņēmējiem šo laikposmu var pagarināt līdz 24 mēnešiem. kopējā atbalsta summa, ko piešķir vienam uzņēmumam gadā ir līdz 5 miljoniem euro.

Personas ar invaliditāti

- **Atbalsts personu ar invaliditāti nodarbināšanai, piešķirot subsīdijas algām:** Šis atbalsts var segt attiecināmās izmaksas līdz 75 % kas ir algu izmaksas par konkrēto laikposmu, kurā ir nodarbināta persona ar invaliditāti. Šis atbalsts var būt 10 miljonu euro apmērā vienam uzņēmumam gadā.
- **Atbalsts, ar ko kompensē papildu izmaksas strādājošu personu ar invaliditāti nodarbināšanai.** Šis atbalsts balsts var segt 100 % no attiecināmām izmaksām, kas nav algu izmaksas (tiek segtas iepriekšminētajā kategorijā) papildus tām izmaksām, kas uzņēmumam rastos, ja tas nodarbinātu darbiniekus, kas nav personas ar invaliditāti, visā laikposmā, kad attiecīgā persona tiek nodarbināta. Attiecināmās izmaksas ir: telpu pielāgošanas izmaksas, izmaksas, kas saistītas ar tādu personu nodarbināšanu, kuru vienīgais uzdevums ir palīdzība strādājošām personām ar invaliditāti, izmaksas par personu ar invaliditāti lietoto iekārtu iegādi un pielāgošanu. Atbalsts, ar ko kompensē papildu izmaksas strādājošu personu ar invaliditāti nodarbināšanai, ir 10 miljoni euro vienam uzņēmumam gadā.

Plašāka informācija pieejama:

"Komisijas 2008. gada 6. augusta Regula (EK) Nr. 800/2008, kas atzīst noteiktas atbalsta kategorijas par saderīgām ar kopējo tirgu, piemērojot Līguma 87. un 88. pantu (vispārējā grupu atbrīvojuma regula)", (Oficiālais Vēstnesis L 214, 9.8.2008., 003.-047. lpp.)

http://ec.europa.eu/comm/competition/state_aid/legislation/block.cfm

3.9. Atbalsts grūtībās nonākušu uzņēmumu glābšanai un pārstrukturēšanai

Saskaņā ar pamatnostādņem par valsts atbalstu grūtībās nonākušu uzņēmumu glābšanai un pārstrukturēšanai pat glābšanas posmā ir atļauts veikt neatliekamus pasākumus atsevišķu grūtībās nonākušu uzņēmumu glābšanai. Dalībvalstis var izvēlēties vieglāku procedūru, lai apstiprinātu glābšanas atbalstu, ja atbalsts nepārsniedz rezultātu, ko iegūst, izmantojot standarta formulu; jebkurā gadījumā šis atbalsts nedrīkst pārsniegt **10 miljonus** euro.

Šīs pamatnostādnes piemēro uzņēmumiem **visās nozarēs**, izņemot tos, kas darbojas ogļu un tērauda nozarē, neskarot īpašos noteikumus, kas attiecas uz grūtībās nonākušiem uzņēmumiem attiecīgajā nozarē.

Pamatjēdzieni

Grūtībās nonācis uzņēmums ir tāds uzņēmums, kas no saviem resursiem vai ar līdzekļiem, ko tas spēj iegūt no sava īpašnieka/akcionāriem vai kreditoriem, nespēj apturēt zaudējumus, kuri bez valsts iestāžu ārējas iejaukšanās īstermiņā vai vidējā termiņā gandrīz noteikti novedīs to līdz nespējai turpināt darbību.

Glābšanas atbalsts ir pagaidu un reversīvs atbalsts. Tam vajadzētu dot iespēju grūtībās nonākušam uzņēmumam noturēties tik ilgi, cik vajadzīgs, lai izstrādātu pārstrukturēšanas vai likvidācijas plānu un/vai lai Komisija vai kompetentās valsts iestādes varētu pieņemt lēmumu par šo plānu.

Pārstrukturēšanas atbalsts pamatojas uz izpildāmu, saskaņotu un tālejošu plānu uzņēmuma ilgtermiņa dzīvotspējas atjaunošanai.

Glābšanas atbalstam ir jāatbilst šādiem nosacījumiem:

- tas ietver **reversīvu likviditātes atbalstu** aizdevuma garantiju veidā vai aizdevumu veidā ar parastām komerciālām procentu likmēm,
- atbalsts nepārsniedz tādu **apjomu, kas vajadzīgs, lai uzņēmums varētu turpināt darboties**,
- atbalsts tiek sniegts tikai **uz laiku, kas vajadzīgs, lai izstrādātu atveseļošanas plānu (ne vairāk kā 6 mēneši)**,
- atbalsts tiek piešķirts, **pamatojoties uz sociālām grūtībām**, un tas **neatstāj negatīvu iespaidu** uz attiecīgās nozares situāciju pārējās dalībvalstīs,
- paziņojumam par atbalstu pievienota dalībvalsts uzņēmuma apņemšanās **ne vēlāk kā 6 mēnešus** pēc atbalsta piešķiršanas paziņot Komisijai **pārstrukturēšanas vai likvidācijas plānu**, vai apliecinājumu, ka aizdevums ir atmaksāts vai ka garantija atcelta,
- atbalstam jābūt **vienreizējai darbībai** (pēc principa "vienreiz un pēdējoreiz").

Pārstrukturēšanas atbalstu var piešķirt tikai tad, ja tiek izpildīti šādi kritēriji:

- Komisijai ir iesniegta **pārstrukturēšanas/atveseļošanas programma**, lai atjaunotu uzņēmuma dzīvotspēju pieņemamā laikposmā;
- ir veikti **kompensējoši pasākumi**, lai novērstu nevajadzīgu konkurences kropļošanu (piemēram, jaudas atbilstoša samazināšana); Tomēr šo nosacījumu parasti nepiemēro

maziem uzņēmumiem, jo var pieņemt, ka *ad hoc* atbalsts maziem uzņēmumiem parasti nekropļo konkurenci tādā mērā, kas būtu pretrunā vispārējām interesēm;

- **atbalsts ir ierobežots līdz minimumam**, kas vajadzīgs pārstrukturēšanas pasākumu īstenošanai. Atbalsta saņēmējiem jādod **ievērojams ieguldījums no saviem pašu resursiem**, kam atbalsts netiek sniegts. Attiecībā uz maziem uzņēmumiem šim ieguldījumam būtu jābūt vismaz 25 % apjomā no pārstrukturēšanās izmaksām; vidējiem uzņēmumiem 40 %. Izņēmuma gadījumos un ārkārtīgi grūtos apstākļos Komisija var piekrist mazākam ieguldījumam;
- uzņēmumam **pilnībā mērā jāīsteno pārstrukturēšanas plāns** un jāievēro visi ar to saistītie nosacījumi;
- Pārstrukturēšanas atbalstu var **piešķirt tikai vienu reizi** (pēc principa "vienreiz un pēdējoreiz");
- tiek pieprasīta **stingra uzraudzība un ikgadēja ziņošana**.

MVU un uzņēmumiem atbalstāmos reģionos: jaudu samazināšanas/pašu ieguldījuma kritērijus var piemērot elastīgāk.

Plašāka informācija pieejama:

- "Kopienas pamatnostādnes par valsts atbalstu grūtībās nonākušu uzņēmumu glābšanai un pārstrukturēšanai" (Oficiālais Vēstnesis Nr. C 244, 1.10.2004., 2. lpp.)

[http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:52004XC1001\(01\):EN:HTML](http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:52004XC1001(01):EN:HTML)

4. VALSTS ATBALSTA PAGaidu PASĀKUMI, LAI VEICINĀTU PIEKĻUVI FINANSĒJUMAM PAŠREIZĒJĀS FINANŠU UN EKONOMISKĀS KRĪZES APSTĀKĻOS

Komisija 2008. gada 17. decembrī pieņēma paziņojumu — Valsts atbalsta pasākumu Kopienas pagaidu shēmu, lai veicinātu piekļuvi finansējumam pašreizējās finanšu un ekonomiskās krīzes apstākļos. Turklāt 2009. gada 25. februārī tika ieviesti daži tehniski labojumi. Šī shēma rada dalībvalstīm papildu iespējas valsts atbalsta jomā, lai mazinātu ierobežota kredītēšana ietekmi uz reālo ekonomiku. Tā ievieš vairākus pagaidu pasākumus, kas ļauj dalībvalstīm vērsties pret uzņēmumu, īpaši MVU, ārkārtas grūtībām, saņemt finansējumu.

Šie pagaidu pasākumi balstās uz līguma 87. panta 3. punkta b) apakšpunktu saskaņā ar kuru Komisija par saderīgu ar kopējo tirgu var atzīt atbalstu, kas "novērš nopietnus traucējumus kādas dalībvalsts tautsaimniecībā". Par shēmām, kurās ir iekļauti šie pasākumi, dalībvalstīm ir jāziņo, un tiklīdz minētā shēma ir apstiprināta, dalībvalstis bez paziņošanas var nekavējoties sniegt individuālu atbalstu.

Nosacījumi

- Šos pasākumus piemēro vienīgi uzņēmumiem, kuri 2008. gada 1. jūlijā nebija nonākuši grūtībās¹⁴. Tos var piemērot uzņēmumiem, kuri minētajā datumā nebija nonākuši grūtībās, bet globālās finanšu un ekonomikas krīzes rezultātā nonāca grūtībās vēlāk.
- Pasākumus var piemērot līdz 2010. gada 31. decembrim.
- Šos pagaidu pasākumus nevar summēt ar *de minimis* atbalstu par tām pašām attiecināmajām izmaksām. Tā *de minimis* atbalsta summa, kas saņemta pēc 2008. gada 1. janvāra, ir jāatskaita no saderīgā atbalsta, kas saskaņā ar šo shēmu ir piešķirts tam pašam mērķim. Atbalsta pagaidu pasākumus var summēt ar citu saderīgu atbalstu vai citiem Kopienas finansējuma veidiem, ja tiek ievērota atbalsta maksimālā intensitāte, kas norādīta attiecīgajās pamatnostādnēs vai grupu atbrīvojuma regulās.

Esošo instrumentu jauni pasākumi un pagaidu grozījumi

- **Atbalsts vienreizēja maksājuma veidā līdz EUR 500 000 vienam uzņēmumam nākamajiem diviem gadiem (01.01.2008. - 31.12.2010.), lai atslogotu tos no patlaban esošajām grūtībām.** Šo atbalsta pasākumu var piemērot vienīgi atbalsta shēmām. Uzņēmumi, kas darbojas zivsaimniecības nozarē un lauksaimniecības produktu primārajā ražošanā, nav tiesīgi saņemt ne šo atbalstu, ne atbalstu eksportam. Ja uzņēmums pirms šīs pagaidu shēmas stāšanās spēkā jau ir saņēmis *de minimis* atbalstu,

¹⁴ Grūtībās nonācis uzņēmums tiek definēts šādi.

Attiecībā uz lieliem uzņēmumiem – 2. 1. punkts Kopienas pamatnostādnēs par valsts atbalstu grūtībās nonākušu uzņēmumu glābšanai un pārstrukturēšanai

Oficiālais Vēstnesis C 244, 1.10.2004., 2.-17. lpp.

Attiecībā uz MVU – 1. panta 7. punkts Komisijas 2008. gada 6. augusta Regulā (EK) Nr. 800/2008, kas atzīst noteiktas atbalsta kategorijas par saderīgām ar kopējo tirgu, piemērojot Līguma 87. un 88. pantu (vispārējā grupu atbrīvojuma regula), Oficiālais Vēstnesis L 241, 9.08.2008.

tad summa, ko veido saskaņā ar šo pasākumu saņemtais atbalsts un *de minimis* atbalsts, nedrīkst pārsniegt EUR 500 000 laikposmā no 2008. gada 1. janvāra līdz 2010. gada 31. decembrim.

- **Valsts garantijas aizdevumiem maksājamās prēmijas samazinājuma veidā.** Divus gadus kopš garantijas piešķiršanas MVU var saņemt ikgadējās prēmijas samazinājumu līdz 25 % par jaunu garantiju. Turklāt šie uzņēmumi var piemērot paziņojumā noteikto vienotas likmes prēmiju turpmākajiem astoņiem gadiem. Aizdevuma maksimālā summa nedrīkst pārsniegt saņēmēja uzņēmuma kopējos ikgadējos izdevumus par algām. Garantija nedrīkst pārsniegt 90 % no aizdevuma summas un nevar attiekties gan uz ieguldījumiem, gan uz apgrozāmā kapitāla aizdevumiem.
- **Atbalsts procentu likmju subsīdiju veidā attiecas uz visa veida aizdevumiem.** Tāpēc Komisija pieņem, ka valsts vai privātus aizdevumus piešķir ar procentu likmi, kas ir vismaz vienāda ar centrālās bankas diennakts likmi, pieskaitot prēmiju, kas ir vienāda ar starpību starp vidējo viena gada starpbanku likmi un centrālās bankas vidējo diennakts likmi laikposmā no 2007. gada 1. janvāra līdz 2008. gada 30. jūnijam, pieskaitot kredītriska prēmiju, kura atbilst saņēmēja riska profilam, kā paredzēts Komisijas paziņojumā par atsauces likmes un diskonta likmes noteikšanas metodi. Šo metodi piemēro visiem līgumiem, kas noslēgti līdz 2010. gada 31. decembrim, un tā var attiekties uz jebkura termiņa aizdevumiem. Samazinātās procentu likmes var piemērot procentu maksājumiem līdz 2012. gada 31. decembrim.
- **Atbalsts procentu likmes samazinājuma veidā ieguldījumu aizdevumiem saistībā ar produktiem, kas ievērojami paaugstina vides aizsardzības līmeni.** MVU var saņemt procentu likmes samazinājumu 50 % apmērā. Subsidēto procentu likmi piemēro ne ilgāk kā 2 gadus pēc aizdevuma piešķiršanas. Atbalstu var piešķirt vienīgi tādu produktu ražošanai, kas saistīti ar savlaicīgu pielāgošanos turpmākajiem Kopienas standartiem, kuri paaugstina vides aizsardzības līmeni un vēl nav spēkā.
- **Pagaidu atkāpe no 2006. gada riska kapitāla pamatnostādņēm**
finansējuma daļa vienam mērķa MVU tiek palielināta no 1,5 miljoniem euro līdz 2,5 miljoniem euro;
minimālā privātās līdzdalības līmeņa samazināšana no 50 % uz 30 % (atbalstāmos reģionos un ārpus tiem);
- **eksporta kredītu paziņošanas prasību vienkāršošana**, lai varētu izmantot atbrīvojumu, kas valstij ļauj segt nenododamus riskus.

Plašāka informācija pieejama:

Komisijas paziņojumā — Valsts atbalsta pasākumu pagaidu shēma, lai veicinātu piekļuvi finansējumam pašreizējās finanšu un ekonomiskās krīzes apstākļos (pieņemts 2008. gada 17. decembrī)

http://ec.europa.eu/competition/state_aid/legislation/horizontal.html

I PIELIKUMS

Maksimālais atbalsts MVU saskaņā ar valsts atbalsta noteikumiem

MU = mazs uzņēmums, VU = vidējs uzņēmums

Ja nav noteikts citādi, robežvērtības ir norādītas vienam uzņēmumam, vienam projektam

Atbalsta pasākuma veids	Pamatnostādnes/ pamatprogrammas		VGAR				
	Atbalsta maksimālā robeža/ summa saskaņā ar attiecīgajām pamatnostādnēm / pamatprogrammām		Maksimāli pieļaujamā atbalsta summa saskaņā ar VGAR	Atbalsta intensitātes maksimālā robeža saskaņā ar VGAR			
<i>De minimis</i> atbalsts	EUR 200 000 vienam uzņēmumam jebkurā trīs fiskālo gadu laikā posmā nav uzskatāms par atbalstu						
Riska kapitāla atbalsts	Iespējami dažādi atbalsta veidi (Skatīt 2. 3. punktu)		1,5 miljoni euro vienam mērķa uzņēmumam 12 mēnešos	Nepiemēro			
Atbalsts pētniecībai un attīstībai	MU	VU		MU	VU		
	Fundamentāli pētījumi	100%		100%	20 miljoni euro	100%	100%
	Rūpnieciski pētījumi	70%		60%	10 miljoni euro	70%	60%
	Eksperimentāla izstrāde	45%		35%	7,5 miljoni euro	45%	35%
	+15 procentu punkti (līdz 80 % no kopējās summas) sadarbības vai rezultātu izplatīšanas gadījumā		2 reizes vairāk, ja projekts ir <i>EUREKA</i> projekts ¹⁵	+15 procentu punkti (līdz 80 % no kopējās summas) sadarbības vai rezultātu izplatīšanas gadījumā			
Atbalsts tehniskās īstenošanas iespēju izpētei	- {} -		20 miljoni euro				
	Fundamentāli pētījumi		10 miljoni euro	75 % rūpnieciskiem pētījumiem			
	Rūpnieciski pētījumi		7,5 miljoni euro	50 % eksperimentālās izstrādes gadījumā			
	Eksperimentāla izstrāde		2 reizes vairāk, ja projekts ir <i>EUREKA</i> projekts				

¹⁵ Eureka ir Viseiropas tīkls uz tirgu orientētai orientētas rūpnieciska rakstura pētniecības un izstrādes veicināšanai.

Atbalsta pasākuma veids	Pamatnostādnes/ pamatprogrammas	VGAR	
	Atbalsta maksimālā robeža/ summa saskaņā ar attiecinīgajām pamatnostādnēm / pamatprogrammām	Maksimāli pieļaujamā atbalsta summa saskaņā ar VGAR	Atbalsta intensitātes maksimālā robeža saskaņā ar VGAR
Atbalsts rūpnieciskā īpašuma tiesību izmaksām			
Fundamentāli pētījumi	100%	5 miljoni euro	100%
Rūpnieciski pētījumi	50%		50%
Ekspērimētāla izstrāde	25%		25%
Atbalsts augsti kvalificēta personāla nodarbināšanai uz laiku	50 % vienam uzņēmumam, 3 gadus vienai deleģētajai personai	Nepiemēro	50 % vienam uzņēmumam, 3 gadus vienai deleģētajai personai
Atbalsts pētniecībai un attīstībai lauksaimniecības un zivsaimniecības nozarē	100 % saskaņā ar īpašiem nosacījumiem	Nepiemēro	100 % saskaņā ar īpašiem nosacījumiem
Atbalsts jauniem inovatīviem uzņēmumiem (tikai MU)	1 miljons euro 1,25 miljoni euro reģionos, kas minēti 87. panta 3. punkta c) apakšpunktā 1,5 miljoni euro reģionos, kas minēti 87. panta 3. punkta a) apakšpunktā	1 miljons euro 1,25 miljoni euro reģionos, kas minēti 87. panta 3. punkta c) apakšpunktā 1,5 miljoni euro reģionos, kas minēti 87. panta 3. punkta a) apakšpunktā	Nepiemēro
Atbalsts konsultāciju pakalpojumiem saistībā ar inovācijas atbalsta pakalpojumiem	100%, ja pakalpojumu sniedzējs ir nokārtojies valsts vai Eiropas sertifikāciju 75% pārējos gadījumos Maksimāli EUR 200 000 vienam uzņēmumam trijos gados	EUR 200 000 vienam uzņēmumam trijos gados	100% ,ja pakalpojumu sniedzējs ir nokārtojies valsts vai Eiropas sertifikāciju 75% pārējos gadījumos
Atbalsts procesa un organizatoriskajai inovācijai pakalpojumu jomā	MU 35% VU 25%	Nav iekļauts	
Atbalsts inovāciju kopām			
Ieguldījumu atbalsts	MU 35% VU 25%	Nav iekļauts	

Atbalsta pasākuma veids	Pamatnostādnes/ pamatprogrammas	VGAR	
	Atbalsta maksimālā robeža/ summa saskaņā ar attiecināmajām pamatnostādņām / pamatprogrammām	Maksimāli pieļaujamā atbalsta summa saskaņā ar VGAR	Atbalsta intensitātes maksimālā robeža saskaņā ar VGAR
Darbības atbalsts	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 100 % kas 5 gados lineāri samazinās līdz 0, VAI ▪ 50 % 5 gados 		
Ieguldījumu atbalsts, kas dod iespēju noteikt vides aizsardzībai augstākas prasības par Kopienas standartiem vai kas paaugstina vides aizsardzības līmeni, ja Kopienas standartu nav	MU 70% VU 60% Konkurss: 100% Papildu atbalsts ekojauninājumu gadījumā: +10%	7,5 miljoni euro	MU 55% VU 45%
Atbalsts tādu transportlīdzekļu iegādei, kas atbilst augstākiem standartiem nekā Kopienas vides aizsardzības standarti	MU 70% VU 60% Konkurss: 100% Papildu atbalsts ekojauninājumu gadījumā: +10%	7,5 miljoni euro	MU 55% VU 45%
Atbalsts, lai uzsāktu savlaicīgu pielāgošanos turpmākajiem Kopienas standartiem	Vairāk nekā 3 gadus iepriekš: MU 25% VU 20% 1 - 3 gadus iepriekš: MU 20% VU 15%	7,5 miljoni euro	Vairāk nekā 3 gadus iepriekš: MU 15% VU 10% 1 - 3 gadus iepriekš: MU 10%
Atbalsts pētījumiem vides jomā	MU 70% VU 60%	Nepiemēro	MU 70% VU 60%
Ieguldījumu atbalsts energotaupības pasākumiem	MU 80% VU 70% Konkurss: 100%	7,5 miljoni euro	Attiecināmo izmaksu aprēķini: 1. Neto papildu ieguldījumu izmaksas: MU 80% VU 70% 2. Bruto papildu ieguldījumu izmaksas: MU 40% VU 30%
Darbības atbalsts	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 100 % kas 5 gados lineāri samazinās līdz 0, VAI ▪ 50 % 5 gados 		Nav iekļauts

Atbalsta pasākuma veids	Pamatnostādnes/ pamatprogrammas	VGAR	
	Atbalsta maksimālā robeža/ summa saskaņā ar attiecīgajām pamatnostādnēm / pamatprogrammām	Maksimāli pieļaujamā atbalsta summa saskaņā ar VGAR	Atbalsta intensitātes maksimālā robeža saskaņā ar VGAR
Ieguldījumu atbalsts energoefektīvai centralizētajai siltumapgādei	MU 70% VU 60% Konkurss: 100%	Nav iekļauts	
Ieguldījumu atbalsts augstas efektivitātes koģenerācijā	MU 80% VU 70% Konkurss: 100%	7,5 miljons euro	MU 65% VU 55%
Ieguldījumu atbalsts			
Darbības atbalsts	<u>3 varianti:</u> 1. Starpības starp ražošanas izmaksām un tirgus cenu kompensēšanai VAI 2. Izmantojot tirgus mehānismus (zaļie sertifikāti, konkursi) 100 %, kas 5 gados lineāri samazinās līdz 0, VAI 50% 5 gados	Nav iekļauts	
Atbalsts ieguldījumiem, lai veicinātu atjaunojamu enerģijas avotu izmantošanu	MU 80% VU 70% Konkurss: 100%	7,5 miljons euro	MU 65% VU 55%
Ieguldījumu atbalsts			
Darbības atbalsts	<u>3 varianti:</u> 3. Starpības starp ražošanas izmaksām un tirgus cenu kompensēšanai VAI 4. Izmantojot tirgus mehānismus (zaļie sertifikāti, konkursi) 5. 100 %, kas 5 gados lineāri samazinās līdz 0, VAI 50% 5 gados	Nav iekļauts	
Atbalsts vides aizsardzībai nodokļu atļaižu vai atbrīvojumu veidā	Attiecas īpaši nosacījumi (Skatīt 4. nodaļu Valstu reģionālā atbalsta pamatnostādnes)	Nepiemēro	Ir atļauti tikai nodokļu atbrīvojumi atbilstīgi Direktīvai 2003/96/EK atļauts uz laiku līdz 10 gadiem, ja tiek samaksāts Kopienā noteiktais minimālais nodoklis.
Atbalsts atkritumu apsaimniekošanai	MU 70% VU 60%	Nav iekļauts	

Atbalsta pasākuma veids	Pamatnostādnes/ pamatprogrammas	VGAR	
	Atbalsta maksimālā robeža/ summa saskaņā ar attiecīgajām pamatnostādnēm / pamatprogrammām	Maksimāli pieļaujamā atbalsta summa saskaņā ar VGAR	Atbalsta intensitātes maksimālā robeža saskaņā ar VGAR
Atbalsts piesārņotu vietu attīrīšanai	100%	Nav iekļauts	
Atbalsts uzņēmumu pārvietošanai	MU 70% VU 60%	Nav iekļauts	
Atbalsts atļauju tirdzniecības shēmām	Atteicas īpaši nosacījumi	Nav iekļauts	
Reģionālais atbalsts ieguldījumiem un nodarbinātībai	20 % - 80 % , atkarībā no attiecīgā reģiona īpaši nelabvēlīgiem apstākļiem	Līdz 75% no atbalsta maksimālā apjoma, ieguldījumiem, kura attiecināmās izmaksas ir 100 miljoni euro	Reģionālā atbalsta kartē noteiktā pieļaujamā atbalsta intensitāte MU + 20 procentu punkti VU + 10 procentu punkti (izņemot lielus ieguldījumu projektus un transportu) ¹⁶
Reģionālais darbības atbalsts	Atteicas īpaši nosacījumi	Nav iekļauts	
Atbalsts jaunizveidotiem mazajiem uzņēmumiem (atbalstāmos reģionos)	<p><i>Reģioni, uz kuriem attiecas 87. panta 3. punkta a) apakšpunkts:</i> 35% 1-3 gadā 25% 4-5 gadā Maksimālais atbalsts 2 miljoni euro</p> <p><i>Reģioni, uz kuriem attiecas 87. panta 3. punkta c) apakšpunkts:</i> 25% 1-3 gadā 15% 4-5 gadā Maksimālais atbalsts 1 miljons euro</p> <p>Dažos gadījumos var palielināt vēl par 5 %</p>	<p>2 miljoni euro reģionos, kas minēti 87. panta 3. punkta a) apakšpunktā</p> <p>1 miljons euro reģionos, kas minēti 87. panta 3. punkta c) apakšpunktā</p> <p>atbalsta apmērs gadā vienam uzņēmumam – ne vairāk kā 33 % no iepriekš minētajām atbalsta summām</p>	<p><i>Reģioni, uz kuriem attiecas 87. panta 3. punkta a) apakšpunkts:</i> 35% 1-3 gadā 25% 4-5 gadā</p> <p><i>Reģioni, uz kuriem attiecas 87. panta 3. punkta c) apakšpunkts:</i> 25% 1-3 gadā 15% 4-5 gadā</p> <p>Dažos gadījumos var palielināt vēl par 5 %</p>

¹⁶ Uz lauksaimniecību attiecas cita intensitāte.

Atbalsta pasākuma veids	Pamatnostādnes/ pamatprogrammas	VGAR	
	Atbalsta maksimālā robeža/ summa saskaņā ar attiecīgajām pamatnostādnēm / pamatprogrammām	Maksimāli pieļaujamā atbalsta summa saskaņā ar VGAR	Atbalsta intensitātes maksimālā robeža saskaņā ar VGAR
MVU atbalsts ieguldījumiem un nodarbinātībai	Nav iekļauts	7,5 miljoni euro	MU 20% VU 10% Ieguldījumiem lauksaimniecības produktu pārstrādē un tirdzniecībā: 75 % attālākajos reģionos 65 % nelielajās Egejas jūras salās 50 % reģionos, uz kuriem attiecas 87. panta 3. punkta a) apakšpunkts 40 % visos pārējos reģionos
Mācību atbalsts	Nav iekļauts	2 miljoni euro vienam mācību projektam	Speciālās mācības: MU 45% VU 35% Vispārējās mācības: MU 80% VU 70% +10 procentu punkti strādājošām personām ar invaliditāti vai citādi nelabvēlīgākā situācijā esošiem darba ņēmējiem (maksimāli 80%) 100 % jūras transporta nozarē
Atbalsts jaunizveidotiem maziem uzņēmumiem, kuru dibinātājas ir sievietes	Nav iekļauts	1 miljons euro (maksimāli 33 % no šīs summas gadā)	15 % pirmajos piecos gados
Atbalsts konsultācijām	Nav iekļauts	2 miljoni euro	50%
Atbalsts MVU dalībai tirdzniecības izstādēs	Nav iekļauts	2 miljoni euro	50%
Atbalsts nelabvēlīgākā situācijā esošu darba ņēmēju pieņemšanai darbā, piešķirot subsīdijas algām	Nav iekļauts	5 miljoni euro	Nelabvēlīgā situācijā esoši darba ņēmēji: 50% pirmajos 12 mēnešos Īpaši nelabvēlīgā situācijā esoši darba ņēmēji 50% pirmajos 24 mēnešos

Atbalsta pasākuma veids	Pamatnostādnes/ pamatprogrammas	VGAR	
	Atbalsta maksimālā robeža/ summa saskaņā ar attiecinajām pamatnostādņēm / pamatprogrammām	Maksimāli pieļaujamā atbalsta summa saskaņā ar VGAR	Atbalsta intensitātes maksimālā robeža saskaņā ar VGAR
Atbalsts strādājošu personu ar invaliditāti nodarbināšanai, piešķirot subsīdijas algām	Nav iekļauts	10 miljoni euro	75%
Atbalsts, ar ko kompensē papildu izmaksas strādājošu personu ar invaliditāti nodarbināšanai	Nav iekļauts	10 miljoni euro	100%
Atbalsts grūtībās nonākušu uzņēmumu glābšanai un pārstrukturēšanai	Atteicas īpaši nosacījumi	Nav iekļauts	

II PIELIKUMS

Mazo un vidējo uzņēmumu definīcija

1. pants

Uzņēmums

Par uzņēmumu uzskata jebkuru saimnieciskās darbības subjektu neatkarīgi no tā juridiskās formas. Pie tiem cita starpā pieder pašnodarbinātas personas un ģimenes uzņēmumi, kas nodarbojas ar amatniecību vai veic citu darbību, kā arī personālsabiedrības un apvienības, kas regulāri ir iesaistītas saimnieciskajā darbībā.

2. pants

Darbinieku skaits un finanšu robežvērtības, pēc kurām nosaka uzņēmumu kategoriju

1. Mikrouzņēmumu, mazo un vidējo uzņēmumu (MVU) kategorijā ietilpst uzņēmumi, kam ir mazāk nekā 250 darbinieku un kuru gada apgrozījums nepārsniedz 50 miljonus euro, un/vai gada bilance kopumā nepārsniedz 43 miljonus euro.
2. MVU kategorijas uzņēmumu definē kā mazu, ja tam ir mazāk nekā 50 darbinieku un tā gada apgrozījums un/vai kopējā gada bilance nepārsniedz 10 miljonus euro.
3. MVU kategorijas uzņēmumu definē kā mikrouzņēmumu, ja tam ir mazāk nekā 10 darbinieku un tā gada apgrozījums un/vai kopējā gada bilance nepārsniedz 2 miljonus euro.

3. pants

Uzņēmumu tipi, ko ņem vērā, aprēķinot darbinieku skaitu un finanšu rādītājus

1. "Autonoms uzņēmums" ir jebkurš uzņēmums, kas nav klasificējams kā partneruzņēmums 2. punkta nozīmē vai kā saistīts uzņēmums 3. punkta nozīmē.
2. "Partneruzņēmumi" ir visi uzņēmumi, kas nav klasificējami kā saistīti uzņēmumi 3. punkta nozīmē un starp kuriem pastāv šādas attiecības: uzņēmums (augšupējs uzņēmums) viens pats vai kopā ar vienu vai vairākiem saistītiem uzņēmumiem 3. punkta nozīmē pārvalda 25 % un vairāk kapitāla vai balsstiesību citā uzņēmumā (lejupējs uzņēmums).

Tajā pašā laikā uzņēmumu var klasificēt kā autonomu, tātad kā uzņēmumu, kam nav partneruzņēmumu, pat ja ir sasniegta vai pārsniegta šī robežvērtība, ko nodrošina turpmāk norādītie ieguldītāji, ja vien šie ieguldītāji atsevišķi vai kopā 3. punkta nozīmē nav saistīti ar attiecīgo uzņēmumu:

- (a) atklātas ieguldījumu sabiedrības, riska kapitāla sabiedrības, privātpersonas vai privātpersonu grupas, kas regulāri veic riska kapitālieguldījumus un iegulda pašu kapitālu (uzņēmējdarbības mecenāti) uzņēmumos, kurus nekotē biržā, ja vien minēto uzņēmējdarbības mecenātu kopējie ieguldījumi vienā uzņēmumā nesasniedz EUR 1 250 000;
- (b) akadēmiskās augstskolas vai bezpeļņas zinātniskās pētniecības centri;
- (c) ieguldītājinstitūcijas, arī reģionālās attīstības fondi;
- (d) autonomas pašvaldības, kuru gada budžets ir mazāks par 10 miljoniem euro un iedzīvotāju skaits mazāks par 5000.

3. "Saistīti uzņēmumi" ir uzņēmumi, kuru starpā pastāv kādas no šeit norādītajām attiecībām:
- uzņēmumam ir akcionāru vai locekļu balsstiesību vairākums citā uzņēmumā;
  - uzņēmumam ir tiesības iecelt vai atlaist pārvaldes, vadības vai uzraudzības struktūras locekļu vairākumu citā uzņēmumā;
  - uzņēmumam ir tiesības būt noteicējam citā uzņēmumā saskaņā ar līgumu, kas noslēgts ar šo uzņēmumu, vai saskaņā ar tā dibināšanas līguma klauzulu vai statūtiem;
  - uzņēmums, kas ir cita uzņēmuma akcionārs vai dalībnieks, vienpersoniski kontrolē akcionāru vai dalībnieku vairākuma balsstiesības minētajā uzņēmumā saskaņā ar vienošanos, kas panākta ar pārējiem uzņēmuma akcionāriem vai dalībniekiem.

Pieņemts uzskatīt, ka noteicoša ietekme nepastāv, ja 2. punkta otrajā daļā norādītie ieguldītāji tieši vai netieši neiesaistās attiecīgā uzņēmumā pārvaldīšanā, neskarot viņu kā akcionāru tiesības.

Uzņēmumi, kurus saista kādas no pirmajā daļā aplūkotajām attiecībām, ko nodrošina viens vai vairāki citi uzņēmumi vai kāds no 2. punktā minētajiem ieguldītājiem, arī ir uzskatāmi par saistītiem.

Uzņēmumi, kurus saista kādas no šīm attiecībām, ko nodrošina fiziska persona vai fizisku personu grupa, kas kopīgi darbojas, arī ir uzskatāmi par saistītiem uzņēmumiem, ja tie pilnībā vai daļēji darbojas tajā pašā konkrētajā tirgū vai blakustirgos.

Par "blakustirgu" uzskata ražojuma vai pakalpojuma tirgu, kas atrodas tieši augšup vai lejup no konkrētā tirgus.

4. Izņemot 2. punkta otrajā daļā minētos gadījumus, uzņēmums nav uzskatāms par MVU, ja 25 % un vairāk tā kapitāla vai balsstiesību kopā vai atsevišķi tieši vai netieši kontrolē viena vai vairākas valsts struktūras.
5. Uzņēmums var apliecināt savu statusu kā autonomu uzņēmumu, partneruzņēmumu vai saistīts uzņēmums, norādot datus par 2. pantā noteiktajām robežvērtībām. Šādu apliecinājumu var sniegt pat tad, ja kapitāls ir sadalīts tā, ka nav iespējams precīzi noteikt, kas to pārvalda, un šajā gadījumā uzņēmums var labā ticībā paziņot, ka tas var likumīgi uzskatīt, ka tā 25 % daļa vai lielāka daļa nepieder kādam atsevišķam uzņēmumam vai savstarpēji saistītiem uzņēmumiem. Šādi apliecinājumi neskar pārbaudes un apstākļu noskaidrošanu, kas paredzēta attiecīgo valstu un Kopienas noteikumos.

4. pants

Dati, ko izmanto darbinieku skaita un finanšu līdzekļu, kā arī atskaites perioda noteikšanai

- Dati, ko izmanto, nosakot darbinieku skaitu un finanšu līdzekļus, attiecas uz pēdējo apstiprināto grāmatvedības pārskata periodu un ir aprēķināti, ņemot par pamatu kārtējo gadu. Tie iegūti, izmantojot datus bilances slēgšanas dienā. Apgrozījuma summu aprēķina bez pievienotās vērtības nodokļa (PVN) un citiem netiešajiem nodokļiem.
- Ja, ņemot par pamatu kārtējo gadu, uzņēmuma bilances slēgšanas dienā atklājas, ka 2. pantā norādītais darbinieku skaits vai finanšu robežvērtība ir pārsniegta vai nav sasniegta, tas nenozīmē, ka tas zaudēs savu vidējā, mazā vai mikrouzņēmuma statusu, ja šīs robežvērtības nav pārsniegtas divos pārskata periodos pēc kārtas.
- Jaunizveidotiem uzņēmumiem, kuru pārskati vēl nav apstiprināti, izmantojamais datus iegūst no labticīgiem aptuveniem aprēķiniem, kas veikti finanšu gada laikā.

5. pants

Darbinieku skaits

Darbinieku skaits atbilst ikgadējā darba vienībām (IDV), tas ir, to personu skaitam, kuri attiecīgajā uzņēmumā vai tā norīkojumā ir strādājuši pilnā slodzē visa apsekojuma gada garumā. To personu darbu, kas nav nostrādājuši pilnu gadu, un to, kas veikuši darbu nepilnā slodzē, neatkarīgi no tā ilguma, kā arī sezonas darba ņēmēju darbu aprēķina IDV daļās. Darbinieku skaitu aprēķina, ņemot vērā:

- (a) darbiniekus;
- (b) personas, kas strādā tam pakļautajā uzņēmumā un ir pielīdzināmi nodarbinātām personām saskaņā ar attiecīgās valsts tiesību aktiem;
- (c) īpašniekus vadītājus;
- (d) partnerus, kas pastāvīgi piedalās uzņēmuma darbā un gūst labumu no uzņēmuma, izmantojot savas finansiālās priekšrocības.

Mācekļi vai arodmācekļi, kam ir mācekļa darba vai arodmācību līgums, neietilpst darbinieku skaitā. Dzemdību un bērna kopšanas atvaļinājuma ilgums netiek ņemts vērā.

6. pants

Uzņēmuma datu apkopošana

1. Datus par autonomu uzņēmumu, tostarp darbinieku skaitu, nosaka, balstoties tikai un vienīgi uz minētā uzņēmuma pārskatiem.
2. Datus par uzņēmumu, kam ir partneruzņēmumi vai saistīti uzņēmumi, nosaka, balstoties uz uzņēmuma pārskatiem un citiem datiem, vai, ja tādi pastāv, uz konsolidētajiem uzņēmuma pārskatiem vai konsolidētajiem pārskatiem, kuros uzņēmums iekļauts konsolidācijas rezultātā.

Datus, kas minēti pirmajā daļā, papildina ar datiem par jebkuru attiecīgā uzņēmuma partneruzņēmumu, kas atrodas tieši augšpus vai lejpus no tā. Summēšanu veic proporcionāli līdzdalības procentiem kapitālā vai balsstiesībām (ņemot vērā lielāko procentuālo īpatsvaru). Savstarpējas līdzdalības gadījumā ņem vērā lielāko procentuālo īpatsvaru.

Pirmajā un otrajā daļā minētajiem datiem pievieno 100 % datu par jebkuru uzņēmumu, kas ir tieši vai netieši saistīts ar attiecīgo uzņēmumu, ja šie dati vēl nav iekļauti konsolidētajos pārskatos.

3. Piemērojot 2. punktu, datus par attiecīgā uzņēmuma partneruzņēmumiem iegūst no pārskatiem un pārējiem datiem, ja tie pastāv konsolidētā veidā. Tiem pievieno 100 % datu par uzņēmumiem, kas saistīti ar šiem partneruzņēmumiem, ja to pārskata dati vēl nav iekļauti, veicot konsolidāciju.

Piemērojot jau minēto 2. punktu, dati par uzņēmumiem, kas saistīti ar attiecīgo uzņēmumu, ir iegūstami no pārskatiem un pārējiem datiem, ja tie pastāv konsolidētā veidā. Tos proporcionāli papildina ar datiem par šāda saistītā uzņēmuma jebkuru iespējamo partneruzņēmumu, kas atrodas tieši augšpus vai lejpus no tā, ja tie vēl nav iekļauti konsolidētajos pārskatos proporcionāli līdzdalībai, kas ir vismaz proporcionāla 2. punkta otrajā daļā norādītajam procentuālajam īpatsvaram.

4. Ja konsolidētajos pārskatos nav uzrādīti dati par konkrēta uzņēmuma darbinieku skaitu, šos skaitļus aprēķina, proporcionāli summējot datus par tā partneruzņēmumiem un papildinot tos ar datiem par uzņēmumiem, ar kuriem attiecīgais uzņēmums ir saistīts.